

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องปัญหาที่เกิดจากการหลบหนีเข้าเมืองของบุคคลสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าแนวความคิดทางวิชาการจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังจะได้เสนอเป็นลำดับต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ทฤษฎีการย้ายถิ่นข้ามชาติ (International Migration Theory)
 - 1.2 รูปแบบการป้องกันอาชญากรรม
 - 1.3 มาตรการทั่วไปในการป้องกันและปราบปราม
 - 1.4 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหลบหนีเข้าเมืองของคนต่างด้าว
 - 2.1 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522
 - 2.2 มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การจัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง
 - 2.3 บันทึกความเข้าใจทวิภาคี ว่าด้วยการจัดการค้าหญิงและเด็กและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ ไทย-พม่า ลาวและกัมพูชา
3. การหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา
 - 3.1 นโยบายการป้องกันและปราบปรามของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
 - 3.2 สถิติผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา
 - 3.3 โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
 - 3.4 แนวทางปฏิบัติต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการย้ายถิ่นข้ามชาติ

กุศล สุนทรธาดา (2540, น. 8-10) กล่าวว่า การย้ายถิ่น เป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในตัวของมันเอง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องเข้าใจกระบวนการย้ายถิ่น ความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจการเมือง และการผสมผสานวัฒนธรรมของระบบโลก ซึ่งไม่ใช่การเคลื่อนย้ายแรงงานชั่วคราวอย่างที่หลายคนคิดแต่มีพลังทางสังคมที่อาจนำไปสู่การตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร และการเกิดชุมชนของเชื้อชาติใหม่ในประเทศของผู้รับแรงงานเหล่านั้นได้ อาจนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองภายหลัง

สุภางค์ จันทวานิช (2540, น. 36-37) กล่าวว่า การย้ายถิ่นหมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรจำนวนมากจากถิ่นพำนักของตนไปยังบริเวณอื่น ซึ่งมีระยะทางจากถิ่นพำนักเดิมพอสมควร โดยผู้ย้ายถิ่นมีความตั้งใจจะไปพำนักในถิ่นใหม่เป็นการชั่วคราวหรือถาวร การย้ายถิ่นอาจเป็นการย้ายถิ่นข้ามชาติ (ระหว่างสังคมต่าง ๆ) หรือภายในประเทศ (ระหว่างภาคต่าง ๆ) ส่วนสาเหตุของการย้ายถิ่นระหว่างประเทศนั้น สามารถจำแนกได้เป็นปัจจัย “ผลัก” และ “ดึง” ปัจจัยดึง คือ ขนาดและโครงสร้างของแรงงานในท้องถิ่น การปรับระบบการศึกษาภาคบังคับ ทำให้การเข้าสู่ตลาดแรงงานรุ่นหนุ่มสาวต้องชะลอเวลาออกไป เกิดช่องว่างสำหรับแรงงานต่างด้าวไร้ทักษะเข้ามาทำงานแทน ปัจจัยที่เป็นตัวผลักดันคือ คือ การว่างงาน ความยากจน และความด้อยพัฒนาของประเทศที่ส่งออกแรงงานประเทศเหล่านี้จะมีการเจริญเติบโตของประชากรสูง การว่างงานสูงและรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำ การย้ายถิ่นไม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจสำหรับภูมิภาคที่ยากจนแต่จะทำให้คงสภาพด้อยพัฒนา และยังคงพึ่งพาศูนย์กลางของลัทธิทุนนิยมในอุตสาหกรรมอยู่

สุภางค์ จันทวานิช และคณะ (2539, น. 14) กล่าวว่า การย้ายถิ่นข้ามประเทศ (International Migration) หมายถึง การเคลื่อนย้ายประชากรจำนวนมากข้ามพรมแดนจากประเทศที่ตนเป็นพลเมือง หรือพำนักอยู่ ไปยังประเทศอื่นเพื่อดำรงชีวิตเป็นเวลายาวนานต่อเนื่องเพื่อกระทำกิจกรรมที่ได้รับค่าตอบแทน โดยปกติหลักการสากลจะกำหนดว่าการดำรงชีวิตในอีกที่หนึ่งเป็นเวลานาน 1 ปีนับเป็นการย้ายถิ่นแนวคิดเชิงทฤษฎีเรื่องการย้ายถิ่นข้ามชาติ สามารถสรุปได้ดังนี้

ทัศนะทางด้านเศรษฐศาสตร์คลาสสิกใหม่

มองว่าการย้ายถิ่นเกิดจากปัจจัยผลักดันในถิ่นเกิดจากปัจจัยผลักดันในถิ่นต้นทาง เช่น ความยากจน การขาดแคลนที่ทำกิน การมีแรงงานเหลือเฟือ และปัจจัยดึงดูดในถิ่นปลายทาง เช่น ค่าจ้างที่สูงกว่าโอกาสทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า และเป็นแนวคิดพื้นฐานที่ใช้อธิบายการย้ายถิ่น แรงงานข้ามชาติหรือแรงงานต่างชาติ ของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านในประเทศไทย กล่าวคือ

1. ปัจจัยผลักดันภายนอกประเทศ

1.1 ระบบการเมือง การปกครองของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว และ กัมพูชา หลังจากได้รับเอกราชจากการเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษ มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองเป็นแบบสังคมนิยม ปกครองโดยรัฐบาลทหาร การผูกขาดทางอำนาจ จำกัดสิทธิทำให้มีความขัดแย้งทางการเมือง-ภายในประเทศ เช่น ในพม่าก็ได้มีการแบ่งเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายองชานซุจี และชนกลุ่มน้อย ทำให้เกิดการประท้วง สู้รบและปราบปรามกัน เกิดความไม่สงบ ประกอบกับการปกครองระบบเผด็จการ ทำให้ประชาชนในประเทศเกิดความไม่มั่นคง จึงแสวงหาเสรีภาพและความเป็นอยู่ที่ดีกว่า

1.2 ภาวะเศรษฐกิจในประเทศเพื่อนบ้าน จากนโยบายการเปิดประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ประกอบกับยังมีความไม่สงบจากการปราบปรามชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทยในรัฐฉาน และรัฐกะเหรี่ยงของพม่า และความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ประชาชนไม่มีที่ดินทำกิน รายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ประชาชนว่างงาน มีการเกณฑ์แรงงานไปสร้างถนนและรางรถไฟ การปราบปรามชนกลุ่มน้อย มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะกับชนกลุ่มน้อย ทำให้ถูกต่อต้านจากประเทศต่าง ๆ ทั้งในยุโรปและอเมริกาในรูปแบบของการยุติหรือชะลอความสัมพันธ์ทางการค้า ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านการลงทุน ทั้งภายในประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศ ระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีต่าง ๆ ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร จึงไม่ก่อให้เกิดการสร้างงานภายในประเทศ ตลอดจนสภาพความผันผวนทางเศรษฐกิจ มีภาวะเงินเฟ้อ ค่าเงินตกต่ำ ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงทำให้มีแรงงานหลั่งไหลมาทำงานในประเทศไทย ซึ่งมีภาวะเศรษฐกิจดีกว่า

1.3 มาตรการควบคุมการออกนอกประเทศ รัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านไม่มีมาตรการและการควบคุมที่ชัดเจนเข้มงวดในการจัดระเบียบการออกนอกประเทศของประชาชน ในส่วนของประชาชนที่หลบหนีออกนอกประเทศก็ไม่ได้ได้รับความสนใจจากรัฐบาลโดยเฉพาะชนกลุ่มน้อย เพราะพม่าถือว่าพวกนี้ทรยศต่อประเทศชาติ และถ่วงความเจริญก้าวหน้า

2. ปัจจัยดึงดูดภายในประเทศไทย

2.1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทย มีความเจริญอย่างรวดเร็ว ประสบความสำเร็จในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงถาวรวัตถุ ด้านการสื่อสาร สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และเงินตรามวลรวม จาการรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา และกำลังอยู่ในสถานการณ์ขับเคลื่อนไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมที่ทดแทนการนำเข้า มาเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เป็นผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราเร่งสูงขึ้น ติดต่อกัน โดยรัฐบาลดำเนินการผ่อนปรนมาตรการทางการลงทุนและการเงิน เพื่อส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายทุนได้อย่างเสรี ปัจจัยการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้มีความต้องการแรงงานมากขึ้น ในขณะที่อัตราการแข่งขันกับตลาดโลกมีสูงขึ้น การลดต้นทุนในการผลิตโดยการจ้างแรงงานราคาถูก จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ยั่งยืนที่สุดของผู้ประกอบการ

2.2 ภาวะการณ์ขาดแคลนแรงงาน อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้าง ประชากรของไทย พบว่า อัตราการเพิ่มของประชากรของประเทศมีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากรสัดส่วนประชากรวัยแรงงานมีการชะลอตัวลง ในขณะที่การผลิตในระบบเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัว ยังเน้นการผลิตแบบใช้แรงงานหนาแน่น

2.3 สภาพภูมิประเทศ ตามแนวชายแดนสะดวกต่อการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย และมีพื้นที่ส่วนที่เป็นแผ่นดิน ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย เป็นระยะทางมากกว่า 6,300 กิโลเมตร

2.4 ความแตกต่างของอัตราค่าจ้างแรงงาน เป็นแรงดึงดูดที่สำคัญให้แรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทย

2.5 ความนิยมของนายจ้างคนไทยในการจ้างแรงงานต่างชาติ เป็นแรงดึงดูดสำคัญที่ทำให้แรงงานต่างชาติหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น สาเหตุที่นายจ้าง/ผู้ประกอบการคนไทยนิยมจ้างแรงงานเหล่านี้โดยเฉพาะแรงงานพม่า ก็คือ แรงงานจากพม่ามีความขยัน อดทน ไม่เลือกงาน ไม่เกี่ยงงานไม่ว่าจะเป็นงานหนักแค่ไหน ควบคุมได้ง่าย ทำให้งานไม่หยุดชะงัก ไม่ย้ายงานหรือเข้าออกงานบ่อย ๆ เหมือนคนไทย ง่ายต่อการบังคับบัญชา เพราะแรงงานส่วนเป็นพวกลัทธิลอบหนึ่เข้าเมือง ซึ่งมีความผิดในทางกฎหมายอยู่แล้ว

2.6 การได้รับคำชักชวนจากญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน หรือผู้เคยอพยพหลบหนีเข้ามาก่อน ได้ชักชวนหรือบอกเล่าถึงโอกาสการมีงานทำในประเทศไทยให้ทราบ ทำให้มีการอพยพออกจากถิ่นเดิมมากขึ้น

2.7 มาตรการสกัดกั้นควบคุมคนเข้าเมืองของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะ การเข้าออกตามแนวชายแดน กระทำได้โดยง่าย เพราะช่องทางเข้าออกตามแนวชายแดนไทย – พม่า มีประมาณ 128 ช่องทาง ทำให้เจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง (จันทนา ห่านรุ่งชโลธร, 2542, น. 20)

2.8 การผ่อนปรนของรัฐบาลไทยที่ผ่านมา ประเทศไทยไม่เคยมีการใช้นโยบายปราบปรามที่เข้มงวดโดยใช้กำลังเข้าสกัดกั้นหรือผลักดันผู้อพยพอย่างรุนแรง มีการผ่อนปรนมาทุกยุคทุกสมัย จนถึงมีนโยบายผ่อนปรนโดยการให้ผู้หลบหนีเข้าเมือง สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา มาขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวได้ ทำให้มีการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากขึ้นเท่าทวีคูณ

นอกจากปัจจัยผลักดัน และปัจจัยดึงดูด จะเป็นสาเหตุให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวแล้ว (พวรรณภา บุรพาศีพ, 2539, น. 18-19 อ้างถึงใน จันทนา ห่านรุ่งชโลธร, 2542, น. 20-21) ยังได้เสนอว่ามี “ปัจจัยเสริม” ที่ช่วยสนับสนุนให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยอีกด้วยโดยปัจจัยเสริมนั้น ได้แก่

1. ความโอบอ้อมอารีของคนไทย ทำให้คนไทยไม่ค่อยรู้สึกรังเกียจคนต่างชาติ
2. ลักษณะสีผิว และหน้าตาของแรงงานต่างชาติที่อพยพมาจากประเทศ พม่า ลาว และกัมพูชา ไม่ค่อยมีความแตกต่างจากคนไทยมากนักจึงสะดวกต่อการลักลอบเข้าเมือง และอยู่อาศัยในประเทศไทย

3. ปัจจัยในเชิงระบบการย้ายถิ่นที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน ความสะดวกทางการคมนาคม ค่านิยม และเครือข่ายการย้ายถิ่นที่เกิดจากเครือญาติ หรือเพื่อนฝูง ที่มาก่อนก็เป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญทำให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวมากขึ้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุที่สำคัญทำให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวโดยปัจจัยเหล่านี้มีความหลากหลายอย่างมาก

กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ (2540, น. 5-6) ผู้วิจัยจากชุดโครงการวิจัย เรื่องทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย ได้สรุปถึงสาเหตุหลัก ๆ ของการย้ายถิ่นข้ามชาติ เพื่อให้เข้าใจในภาพรวมของการจ้างแรงงานต่างด้าวว่า เกิดจากสาเหตุหลัก ๆ 7 ประการคือ

1. ความแตกต่างของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
2. ความแตกต่างของโครงสร้างประชากร
3. ความขัดแย้งและปัญหาทางการเมือง

4. เงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ
5. นโยบายของรัฐที่สนับสนุน หรือไม่สนับสนุนการย้ายถิ่นข้ามชาติ
6. ปัจจัยส่งเสริมการย้ายถิ่นที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และความสะดวกการคมนาคม เครือข่ายการย้ายถิ่นที่เกิดจากญาติ และเพื่อนฝูงที่ย้ายไปก่อน
7. ขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติซึ่งเป็นอาชญากรรมเคียงคู่ไปกับการค้ายาเสพติดข้ามชาติ

แนวคิดเชิงโครงสร้างที่มองย้อนประวัติศาสตร์ (The Historical Structuralist Approach)

นักเศรษฐศาสตร์การเมืองเล็งเห็นอิทธิพลของโครงสร้างเศรษฐศาสตร์ที่มีผลต่อการย้ายถิ่น ได้เสนอสาเหตุในระดับโครงสร้าง คือปัจจัยดึงดูดจากสภาพเศรษฐกิจในประเทศผู้รับ (Host Countries) ของผู้ย้ายถิ่น สภาพเศรษฐกิจในประเทศผู้รับที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสูงและจะพัฒนาเป็นเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างตลาดแรงงานสองระดับ กล่าวคือ โครงสร้างแรงงานระดับปฐม (Primary sector) ซึ่งเป็นระดับที่มีความก้าวหน้ามาก เป็นลักษณะงานวิชาชีพ (Professional) ต้องการทักษะสูงมีค่าตอบแทนสูง และเป็นคนที่ไม่ใช้แรงกายในลักษณะเดียวกัน โครงสร้างระดับรอง (Secondary Sector) เป็นคนที่ไม่ใช้วิชาชีพ แต่เน้นการใช้ทักษะร่างกาย และการใช้แรงงานมีค่าแรงต่ำกว่า เป็นที่เรียกว่า 3 Ds คืองานสกปรก (Dirty) งานเสี่ยง (Dangerous) และงานยากลำบาก (Difficult)

นักเศรษฐศาสตร์การเมืองพิจารณาว่า ระบบทุนนิยมได้ทำให้ตลาดแรงงานในสังคมทุนนิยมพัฒนาขึ้นมาเป็นตลาดที่มีโครงสร้างสองระดับเช่นนี้ เมื่อประเทศทุนนิยมเจริญเติบโตในสภาพเศรษฐกิจดังกล่าว ก็เกิดภาวะที่เป็นปัจจัยดึงดูดในแรงงานจากประเทศที่มีการพัฒนาการเศรษฐกิจช้ากว่าย้ายถิ่นเข้ามา เพื่อแสวงหาตำแหน่งงานที่มีความขาดแคลนแรงงานในระดับรอง แรงงานต่างด้าวจึงมักเข้าไปทำงานที่พลเมืองของประเทศนั้น ๆ ไม่ต้องการ คือ งานสกปรก งานเสี่ยง และงานยากลำบากนั่นเอง และในกระบวนการนี้จะเกิดการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวในที่สุด (Piove and Talor อ้างถึงใน สุภาวศ์ จันทวานิช, 2540, น. 50)

แนวคิดนี้เป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมืองที่วิพากษ์วิจารณ์แนวคิดของกลุ่มคลาสสิกใหม่ว่าแนวคิดดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมุติที่ว่า แต่ละคนสามารถมีอิสระในการเลือกนั้น ไม่จริง เพราะว่าโดยแท้จริงแล้วความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายตัวทางเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมืองในระบบเศรษฐกิจโลกในแต่ละประเทศก็แตกต่างกันไป ประกอบกับนโยบายการย้ายถิ่นเข้าในแต่ละประเทศก็ค่อนข้างจำกัดทางเลือกของผู้ย้ายถิ่น การย้ายถิ่นถูกมองว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการเคลื่อนย้ายแรงงานราคาถูกลงแหล่งทุน ซึ่งผล

ก็คือเกิดการไม่พัฒนาในประเทศต้นทาง เกิดการขูดรีดทรัพยากรจากประเทศยากจนไปให้ประเทศร่ำรวย

เนื่องจากแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก ทำงานโดยยិនีรับค่าจ้างในระดับต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้มาก สิ่งนี้ค่อนข้างเป็นจริงตามประสบการณ์ของประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก โดยเฉพาะในยุคที่เกิดภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ขณะที่ตลาดโลกมีการแข่งขันโดยอิงกับแรงงานต่างด้าวราคาถูก อาจช่วยให้การส่งออกเพิ่มขึ้น แต่ในระยะยาวแล้วจะเป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจเพราะนักลงทุนไม่ให้ความสนใจการลงทุนพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อสร้างประสิทธิภาพ และทำลายการพัฒนาโครงสร้างค่าจ้างในประเทศ (วรวิทย์ เจริญเลิศ, 2538 อ้างถึงใน สายพันธ์ พึ่งพระคุ้มครอง, 2542, น. 8)

ทั้งสองแนวคิดได้รับการวิจารณ์ว่า เป็นการมองเพียงด้านเดียว โดยที่แนวคิดแบบคลาสสิกใหม่ขาดการมองการเคลื่อนย้ายในเชิงประวัติศาสตร์และไม่ได้สนใจบทบาทของรัฐขณะที่แนวคิดเชิงโครงสร้างประวัติศาสตร์ขาดการมองบทบาทของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการย้ายถิ่น (Migration System)

กลุ่มประเทศที่มีการไหลเวียนของการย้ายถิ่น ประกอบด้วยประเทศ 2 ประเทศขึ้นไป หรือมากกว่า ที่มีความเชื่อมโยงกัน ด้วยการย้ายถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การย้ายถิ่นจากเอเชียสู่อเมริกา ยุโรป และเอเชียด้วยกัน โดยแนวคิดในการวิเคราะห์เชิงระบบการย้ายถิ่นนั้น มีการบอกร่องในทฤษฎีของความสัมพันธ์ ทั้งผู้ย้ายถิ่นออกและผู้ย้ายถิ่นเข้า และยังมองไปถึงการไหลเวียนของคน และการไหลเวียนอย่างอื่น (เช่น ทุน สินค้า และเทคโนโลยี) แนวคิดนี้ยังเน้นความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ (เช่น การล่าอาณานิคม การให้ความช่วยเหลือทางทหาร อิทธิพลทางการเมือง การรุกรานการค้าและวัฒนธรรม) นอกจากนี้ความเชื่อมโยงภายในระบบการย้ายถิ่นเองก็สามารถอธิบายได้หลายมุมมอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและประชากร

การมองการย้ายถิ่นในเชิงระบบ ช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระแสการไหลเวียนของประชากร และการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผู้ส่งและประเทศผู้รับแรงงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการโลกาภิวัตน์ (Process of Globalisation) เมื่อการย้ายเริ่มขึ้นก็จะเกิดความเชื่อมโยงที่ค่อนข้างถาวรระหว่างประเทศผู้ส่งและผู้รับ ทั้งในรูปของการไหลเวียนของทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (รวมทั้งสินค้า) คน (แรงงาน) ค่านิยมทางสังคม วัฒนธรรมระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทั้งในระดับเล็ก (Micro Level) เช่น การเกิดเครือข่ายทางสังคม ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างผู้ย้ายถิ่น ครอบครัว และชุมชน เป็นการเชื่อมโยงผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่นเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังเกิดปฏิสัมพันธ์ในระดับกว้าง (Macro Level) ซึ่งเป็น

เชื่อมโยงในระดับสถาบันระหว่างประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจ เช่น เกิดการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าต่อกัน ด้านการเมือง เกิดเศรษฐกิจการเมืองของตลาดโลกมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างซับซ้อน อันเป็นความสัมพันธ์ของทั้งระดับเล็กและระดับใหญ่ที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างซับซ้อน (สายพันธุ์ ฟิงพระคัมครอง, 2542, น. 8-9)

2. รูปแบบในการป้องกันอาชญากรรม (Model of Crime Prevention)

รูปแบบในการป้องกันอาชญากรรม (Model of Crime Prevention) มีรูปแบบที่น่าสนใจอยู่ 7 รูปแบบคือ

1. รูปแบบของสังคมไร้ระเบียบ (Social Disorganization Model) การไร้ระเบียบไม่ว่าจะเป็นตัวสังคม ชุมชน ความเชื่อ วัฒนธรรม ล้วนแต่ไม่มีความสำคัญต่อคนในชุมชน มีความยากจนในสังคม หน่วยงานต่าง ๆ ในสังคมทำงานไม่ได้ผล ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชนต่างอ่อนแอ ไม่มีความผูกพันทางสังคม ทำให้คนไม่ใส่ใจซึ่งกันและกัน เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัวเกิดภาวะแตกแยกในสังคม การป้องกันอาชญากรรมจะทำได้ต่อเมื่อจัดระเบียบของสังคม พยายามให้ระบบการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการกลับมาใช้ได้ จัดระเบียบสังคมใหม่ นำกฎระเบียบเข้ามาบังคับใช้กับพฤติกรรมของคนในสังคม เสริมสร้างเรื่องการปะทะสังสรรค์ในสังคม เมื่อใดที่สังคมเกิดความสามัคคี การป้องกันอาชญากรรมจะเกิดตามมา เพราะทุกคนรักสังคมที่ตัวเองอาศัยอยู่

2. รูปแบบการควบคุมทางสังคม (Social Control Model) แบ่งเป็น 2 ส่วนคือการควบคุมทางสังคมแบบเป็นทางการ และการควบคุมไม่เป็นทางการ การควบคุมนี้มุ่งให้คนในสังคมมีพฤติกรรมไปในทิศทางของบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งหมายถึง จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ค่านิยม กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคม การควบคุมอย่างไม่เป็นทางการ ถ้าไม่ปฏิบัติตาม จะถูกลงโทษโดยกฎหมาย ในขณะที่การควบคุมอย่างไม่เป็นทางการจะถูกดำเนิน ดังนั้นรูปแบบนี้ เน้นให้มีความผูกพันทางสังคม และให้สมาชิกในสังคมได้เรียนรู้บรรทัดฐานของสังคม เมื่อรู้จะสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง รู้ว่าพฤติกรรมใดดี ไม่ดี พฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ถ้าคนในสังคมปฏิบัติตัวตามบรรทัดฐานตามที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคมแล้วอาชญากรรมจะไม่เกิดขึ้นเท่ากับเป็นการป้องกันสังคมในตัวเอง

3. รูปแบบการสนับสนุนทางสังคม (Social Support Model) หมายความว่า การมีเพื่อนบ้านที่มีความสามัคคีกัน เอื้ออาทรต่อกัน จะมีระบบการสนับสนุน หรือการเกื้อหนุนต่อ

กัน ทำให้ป้องกันพฤติกรรมต่อต้านสังคมได้ เพราะการมีการสนับสนุนทางสังคมจะทำให้เรามีกำลังใจ จะรู้สึกว่ามีคนรัก คนห่วงใย ทำให้เราไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับคนไม่ดี ไม่อยากทำตัวไม่ดี เพราะจะทำให้คนที่รักเราและสนับสนุนหรือเป็นกำลังใจให้เราต้องผิดหวังเสียใจ ทำให้เป็นการป้องกันอาชญากรรมได้ ในทางกลับกันถ้าขาดการสนับสนุนทางสังคม หมายถึงครอบครัว เพื่อน ชุมชนแล้ว จะรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียว จะทำอะไรก็ได้ เพราะไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกใคร จะไม่กลัวการทำผิด ดังนั้นจะต้องฟื้นฟูความสมานฉันท์ในสังคม เพื่อสังคมจะได้ปลอดอาชญากรรม

4. รูปแบบการลดช่องโอกาสหรือการตัดโอกาสของการประกอบอาชญากรรม (Opportunity Reduction Model) เช่น ทางเข้าบ้านมีด ผู้ร้ายอาจข่มขอยปล้นเจ้าของบ้านอยู่ก็ได้ การลดช่องโอกาส คือการติดไฟฟ้าให้สว่างไสวในบริเวณทางเข้าบ้าน ผู้ร้ายจะกลัวความสว่าง เพราะกลัวว่าผู้เสียจะจำหน้าของตนได้ หรือการปลูกต้นไม้รกรุงรังบริเวณสาธารณะ ที่สวนสาธารณะทำให้ผู้ร้ายจะอุดผู้หญิงไปชมขึ้นบริเวณต้นไม้รก ๆ นั้นได้ ดังนั้นควรตัดต้นไม้หรือปลูกต้นไม้ต้นเล็ก ๆ แต่พองาม และเพิ่มแสงสว่างให้มากขึ้น เป็นต้น การลดช่องโอกาสของการเกิดอาชญากรรม คือการป้องกันอาชญากรรมที่นิยมใช้มากที่สุดในขณะนี้ นอกจากนี้รูปแบบนี้ยังพิจารณาถึงทำเลที่ตั้ง เวลาและสภาพแวดล้อมด้วย และนำแนวคิดทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activities) มาใช้ในการลดช่องโอกาสด้วย กิจวัตรประจำวันเป็นภารกิจที่บุคคลแต่ละบุคคลจะปฏิบัติในเวลาเดิม ลักษณะเดิมทุกวันทำให้ผู้ทำผิดสามารถหาเงื่อนไขในการทำผิด เช่น ทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ นายจันจะไม่อยู่บ้านเลย จะกลับเข้าวันจันทร์ทุกครั้ง ทำให้อาชญากรรู้เงื่อนไขนี้ เป้าหมายที่เหมาะสมคือ บ้านไม่มีคนดูแล ไม่มีคนอยู่บ้าน ไม่มียาม สายตรวจ บ้านจะเป็นเป้าหมายที่ดีมาก โอกาสนี้ทำอาชญากรเกิดแรงจูงใจในการทำผิด ดังนั้นจึงควรเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตบ้างเพื่อไม่ให้อาชญากรคาดเดาได้

5. รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมโดยการออกแบบสภาพแวดล้อม (Crime Prevention Through Environmental Design Model CPTED) อาจมีการเปลี่ยนรูปแบบของสถานที่เพื่อให้เหมาะสมกับการป้องกันอาชญากรรม มุ่งเน้นที่ตัวเหยื่อ และเป้า (สิ่งของ) ของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มากกว่าตัวอาชญากร ดังนั้นสภาพแวดล้อม ควรเอื้ออำนวยให้กับตัวเหยื่อจะได้รับความปลอดภัยมากที่สุด รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ตำรวจมักจะใช้กันอย่างกว้างขวาง

6. รูปแบบการจู่โจมอาชญากรรม (Crime Attack Model) หมายถึง อาชญากรรมจะถูกขัดขวางได้โดยการมีรถตำรวจสายตรวจออกตระเวน ฝึกระวังถนน หรือบริเวณที่มักมีอาชญากรรมนอกจากนี้หลังจากมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นต้องพยายามสืบสวนให้เร็วที่สุด และทำ

การจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ ทำให้สามารถกักขังและป้องกันไม่ให้ทำผิดอีก รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ตำรวจมักจะใช้กันอย่างกว้างขวาง

รูปแบบการบริการชุมชน หรือทีมเพื่อนบ้าน – ตำรวจ (Community Service Model or Neighborhood – Police Team) รูปแบบนี้ทำให้ชัดเจนในเรื่องของภูมิศาสตร์ของบริเวณที่ควบคุมดูแลเพราะชาวบ้านจะรู้จักชุมชนของตัวเองดีที่สุด เน้นการปฏิบัติงานเป็นหนึ่งเดียวของชาวบ้านในชุมชนกับตำรวจ และประการสุดท้ายทำให้เกิดการกระจายอำนาจ เพราะประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทในการดูแลสวัสดิภาพของชุมชนของตนเอง ทำให้ป้องกันอาชญากรรมได้เป็นอย่างดีเยี่ยม (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น.107-109)

3. มาตรการทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้วางหลักเกณฑ์มาตรการทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไว้ในประมวลระเบียบไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 26 บทที่ 1 ข้อที่ 1 ว่า การป้องกันมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นนั้น ย่อมดีกว่าที่จะปล่อยให้อาชญากรรมให้มีเกิดขึ้นเสียก่อน แล้วจึงค่อยระงับปราบปราม เพราะเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมทำความเสียหายแก่ประชาชนและแก่รัฐไปแล้ว การปราบปรามเป็นเพียงการบรรเทาผลร้าย หรือลดความเสียหายลงบ้างเพียงบางส่วนเท่านั้น แม้จะได้ผลดีบางราย แต่ความเสียหายก็ได้เกิดขึ้นเสียก่อนแล้ว

ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรม จึงเป็นงานสำคัญที่ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของสังคม นอกจากนั้นยังเป็นการลดภาระหน้าที่ของการสืบสวนจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นการดำเนินการด้านการปราบปรามหลังจากเกิดเหตุได้อีกด้วย ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญและพยายามเน้นงานด้านการป้องกันอาชญากรรมและพยายามปรับปรุงพัฒนาแนวทางการป้องกันอาชญากรรม ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ โดยนำหลักการและทฤษฎีที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าไว้หลายด้านมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ (ชัยสิทธิ์ กาญจนกิจ, 2534, น. 12)

มนัส ครุฑไชยันต์ (2530, น. 51) ได้กล่าวถึง สาเหตุของอาชญากรรมพบว่า เกิดจากเจตนาในการกระทำความผิด และโอกาสในการกระทำความผิด ดังนั้นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาลแบ่งได้ 2 ส่วน ดังนี้คือ

1. การป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการและวิธีต่าง ๆ ที่จะไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น แบ่งเป็น 3 มาตรการ คือ

(1) มาตรการป้องกันพื้นฐาน เป็นการปฏิบัติภายใต้แนวความคิดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมของสังคม สถานภาพของผู้ที่จะประกอบอาชญากรรม และโอกาสในการประกอบอาชญากรรม ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ จะเห็นว่องค์ประกอบที่เจ้าหน้าที่แก้ไขป้องกันได้อย่างเดียวคือ ทำให้คนร้ายไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยที่สุด ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธีคือ

ก. ตัดโอกาสของคนร้ายโดยตรง ด้วยการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในรูปแบบปรากฏในพื้นที่ และช่วงเวลาที่เหมาะสมตามข้อมูลอาชญากรรม เช่น ในช่วงเวลาเปิดทำการธนาคาร ร้านค้าทอง ไปประจำจุดสถานที่ท่องเที่ยว หรือชุมชนหนาแน่นในช่วงเวลาสถิติคดี ตรวจพื้นที่เปลี่ยนในเวลากลางคืนซึ่งล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรมใช้ตำรวจสายตรวจเป็นหลักในการปฏิบัติ ทั้งสายตรวจจรดยนต์ สายตรวจจักรยานยนต์ เดินเท้า ยามจุด และจุดตรวจ

ข. ขจัดมูลเหตุ คือการตัดโอกาสของคนร้ายโดยทางอ้อมภายในขีดความสามารถและขอบข่ายอำนาจ ยกเว้น ปัญหาความยากจน คนตกงาน ผู้ที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมน้อย และอื่น ๆ ซึ่งเป็นมูลเหตุหนึ่งของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะควบคุมได้

(2) มาตรการป้องกันตามปกติ เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงาน ผลการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทั่วไปในทุกคดี และมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน การประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

(3) มาตรการป้องกันเชิงรุก เป็นมาตรการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับมาตรการปราบปรามแต่ยังไม่ถึงขั้นการจับกุม เป็นการปฏิบัติที่เข้าไปใกล้คนร้ายมากขึ้นกว่าในมาตรการป้องกันตามปกติ วิธีนี้เน้นย้ำการกระทำที่สม่าเสมอโดยไม่หวังผลการจับกุม เพียงแต่มุ่งในการป้องกันหากสามารถจับกุมได้ก็จะเป็นผลต่อการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น

2. การปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการในการระงับการกระทำผิด และการควบคุมอาชญากรรม เพื่อป้องกันอาชญากรย้อนมาประกอบอาชญากรรมอีก และเป็น การลงโทษอาชญากรเพื่อให้เช็ดหลาบ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่จะคิดจะประกอบอาชญากรรม แบ่งเป็น 2 มาตรการ คือ

(1) มาตรการปราบปรามปกติ ได้แก่ การป้องกันและระงับเหตุในขณะที่เกิดอาชญากรรมและการสืบสวนติดตามจับกุมภายหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการสืบสวนหาข่าว

อาชญากรรมอย่างต่อเนื่องในทุกวิธี เช่น การปราบปรามอาชญากรรม อาวุธปืนเถื่อน ยาเสพติด และของหนีภาษี

(2) มาตรการปราบปรามในเชิงรุก เช่น การจัดให้มีการระดมกวาดล้าง อย่างสอดคล้องกับเหตุการณ์ และสถานะภาพอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมโดยการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมโดยการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน โดยดำเนินงานและปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ มีเป้าหมายสุดท้ายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและสมาชิกของชุมชนมีความสามารถในการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ ได้ในระดับหนึ่ง ตลอดจนให้มีความเต็มใจร่วมมือ สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย เพื่อให้เกิดความสูงขึ้นในสังคม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ จะออกดำเนินการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ และให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชนจากปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ และปัญหาอื่น ๆ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น การดำเนินงานการดังกล่าวอาจแบ่งขั้นตอนย่อยออกไปอีกซึ่งมีอยู่ 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน

ขั้นตอนที่ 4 การเตรียมการจัดระบบงาน และประเมินความพร้อม

ขั้นตอนที่ 5 การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน

ขั้นตอนที่ 6 การจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ

ขั้นตอนที่ 7 การติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

การปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ ตามขั้นตอนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มีปรากฏในแผนงานปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่ได้กำหนดให้มีโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน อันเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามแบบสากลอย่างหนึ่ง โดยได้จัดให้มีการฝึกอบรมประชาชนในเขตพื้นที่เป้าหมาย ในรูปแบบของการให้ความรู้ รวมทั้งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ตามแนวทางการดำเนินการของแต่ละโครงการในรูปแบบที่ได้กำหนด ซึ่งที่ผ่านมา

สถานีตำรวจนครบาลในสังกัด ได้นำโครงการต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

- โครงการชุมชนหรือหมู่บ้านจัดสรรปลอดอาชญากรรมและยาเสพติด
- โครงการประชาร่วมใจสกัดภัยอาชญากรรม
- โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม
- โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย
- โครงการตำรวจบ้าน
- โครงการฝากบ้านไว้กับตำรวจ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แนวความคิดที่รัฐบาลได้ใช้ในการพัฒนาชุมชนหรือป้องกันอาชญากรรม ก็คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการชุมชน นั้น ๆ เนื่องจากว่าสภาพปัญหาความต้องการ ตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์ พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนที่แตกต่างกันออกไป โดยการยอมรับที่ว่า ประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นมานานต่อเนื่อง การนำไปสู่กระบวนการในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงเป็นสิ่งที่ดีเพื่อจะได้สร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของและการแก้ปัญหาของชุมชนได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

จากการศึกษาสรุปได้ว่าการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมนั้น หากมีการดำเนินเฉพาะหน่วยงานของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ก็อาจจะได้ผลเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม มีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากรและงบประมาณ ผู้ศึกษาเห็นว่าการที่จะสร้างความสงบสุขแก่ชุมชนอย่างมั่นคงได้ จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน เพราะรากเหง้าของปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน การแก้ไขปัญหาจึงต้องเริ่มต้นที่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากเป็นผู้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนเดียวกับคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมือง จึงเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เหล่านี้ได้ดีที่สุดในรูปแบบอาสาสมัคร ซึ่งตำรวจจะต้องปรับบทบาทของตนในการสร้างความเข้าใจ ทศนคติ ความศรัทธา ความเชื่อมั่น และความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนเพื่อให้ประชาชนสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของตำรวจทั้งในด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตลอดจนการรักษาความมั่นคงของชาติ และตามมาตรฐานขั้นต่ำของ สหประชาชาติว่า ทุกประเทศควรมีและจะต้องมีการเชิดชูการทำงานอาสาสมัครเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

4. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็น หมายถึง ทศนะหรือการประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญา ความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย ฉบับบัณฑิตยสถาน, 2524, น. 246-247)

Good (1973) ให้คำจำกัดความของความคิดเห็น ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึกประทับใจ ความคิด การลงความเห็นหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่

Issak (1981) ให้ความหมายความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่ว ๆ ไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ขณะที่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป มีความหมายที่กว้างกว่า

Wahlmen (1973) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นภาวะของจิตใจที่ผ่านประสบการณ์แล้วเกิดการเรียนรู้และผลักดันให้เกิดความคิด ความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

เสกสรร วัฒนพงษ์ (2542) สรุปไว้ว่า ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกถึงความเชื่อ ทศนะ การวินิจฉัย การพิจารณาหรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบ โดยได้รับอิทธิพลมาจากทศนคติและข้อเท็จจริง ความรู้ที่มีอยู่ของผู้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นอาจจะแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนก็ได้

สุโท เจริญสุข (2525) ความคิดเห็น เป็นสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล อันเป็นผลให้บุคคลมีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบ ไม่ชอบ หรือเฉย ๆ

จากความหมายของความคิดเห็นพอสรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นสภาพความรู้สึกที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับมา โดยบุคคลนั้นอาจจะแสดงออกมาทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการพูด ลักษณะท่าทาง หรือไม่แสดงออกเลยก็ได้

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา เป็นสภาพความรู้สึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองกำกับการ 1-3 ศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ที่มีต่อปัญหาที่เกิดจากการหลบหนีเข้าเมืองของบุคคลสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา: ศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ ด้านการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ, ด้านเศรษฐกิจ-สังคม, ด้านอาชญากรรม,

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหลบหนีเข้าเมืองของคนต่างด้าว

1. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

บทบัญญัติว่าด้วยการเข้าประเทศไทยปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งกล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง การอยู่ในประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต การลักลอบนำพาหรือขนคนเข้าเมือง และการช่วยเหลือให้ที่พักพิงผู้ลักลอบเข้าเมือง โดยมีอัตราโทษที่แตกต่างกันไปตามฐานของความผิดดังกล่าวดังนี้

1) การลักลอบเข้าเมืองและการอยู่ในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 บัญญัติว่า

มาตรา 11 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร จะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลาทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 12 ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร

(1) ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง เช่นว่านั้นจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศหรือจากกระทรวงการต่างประเทศ แต่กรณีที่ไม่ต้องมีการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ ...

มาตรา 18 พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจบุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาใน หรือออกไปนอกราชอาณาจักร

เพื่อการนี้ บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาใน หรือออกไปนอกราชอาณาจักรต้องยื่น
รายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ของ
ด่านตรวจคนเข้าเมืองประจำเส้นทางนั้น

มาตรา 62 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 หรือ มาตรา 18 วรรคสอง ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

นอกจากการห้ามการลักลอบเข้าเมืองแล้ว พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
ห้ามกรณีต่อไปนี้ด้วย คือ (1) การอยู่ในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต (2) การอยู่เมื่อการอนุญาต
สิ้นสุดแล้ว (OVER STAY) และ (3) การอยู่หลังจากที่การอนุญาตถูกเพิกถอนแล้ว ดังที่ปรากฏใน
มาตรา 81 ที่ว่า “คนต่างด้าวผู้ใดอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตสิ้นสุด
หรือถูกเพิกถอน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เท่าที่ปรากฏ ความผิดฐานลักลอบเข้าเมืองมีความร้ายแรงกว่าความผิดฐานที่
ระบุในมาตรา 81 ทั้งนี้ อนุมานได้จากการที่กฎหมายไม่ยอมให้ความผิดฐานลักลอบเข้าเมือง
เป็นความผิดที่เปรียบเทียบปรับได้ มาตรา 84 แห่ง พ.ร.บ.คนเข้าเมืองฯ บัญญัติว่า

บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดตามมาตรา 62
วรรคหนึ่ง มาตรา 63... ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ... มีอำนาจเปรียบเทียบได้และในการนี้
คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่
ดำเนินการเปรียบเทียบแทนได้...

เมื่อผู้กระทำผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกัน
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2) การขน/นำพาคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาต การลักลอบนำคนเข้า
เมืองไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เพราะเรื่องนี้ต้องห้ามตามกฎหมายไทยมานานแล้วเช่นกัน
ดังจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2470 ความว่า

“ผู้ใดจงใจนำคนต่างด้าวเข้ามาในประเทศสยามโดยขัดขึ้นพระราชบัญญัตินี้หรือ
ช่วยเหลือคนต่างด้าวให้หลีกเลี่ยงบทพระราชบัญญัตินี้ ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำและปรับทั้งสองสถาน”

อัตราโทษสำหรับการลักลอบนำคนเข้าเมืองสูงขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งปัจจุบัน
พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 63 วรรคแรก บัญญัติว่า

“ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

วรรคแรกของมาตรา 63 แห่ง พ.ร.บ.คนเข้าเมืองฯ ไม่ได้กำหนดโทษหนักขึ้นสำหรับกรณีที่มีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคนหรือกรณีการทำโดยกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและมีลักษณะข้ามชาติหรือกรณีที่ลักลอบขนนั้นผู้ลักลอบขนได้ประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอื่น (Financial or other material benefit) อีกทั้งไม่มีบทยกเว้นโทษหรือลดหย่อนโทษสำหรับการลักลอบขนหรือนำพาผู้สมรส ลูกและบิดามารดาเข้าเมือง

เช่นเดียวกันกับกรณีของการลักลอบเข้าเมือง คดีการลักลอบขนคนเข้าประเทศไทยมีเป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว ในจำนวนผู้ถูกกล่าวหาว่า “ลักลอบเข้าเมือง” นี้ อาจมีเหยื่อของ “การค้ามนุษย์” รวมอยู่ด้วย หากมีการสอบถามและพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง เพราะเหตุการณ์บางเหตุการณ์ ถ้าดูโดยผิวเผินอาจทำให้เข้าใจได้ว่า เหตุการณ์นั้นเป็นเรื่องของการลักลอบขนคนเข้าเมือง แต่แท้จริงแล้ว เป็นเรื่องของการ “ค้ามนุษย์” ข้ามประเทศ

3) การให้ที่อยู่หรือช่วยเหลือคนลักลอบเข้าเมือง การช่วยเหลือคนลักลอบเข้าเมืองให้พ้นจากการจับกุมหรือให้ที่พักอาศัยแก่คนลักลอบเข้าเมืองเป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมายเช่นกัน แต่กฎหมายยอมให้ศาลใช้ดุลยพินิจที่จะไม่ลงโทษในกรณีที่เป็นการช่วยเหลือผู้สมรส ลูกบิดาและมารดาของผู้กระทำความผิด ดังเช่นที่ปรากฏในบทบัญญัติข้างต้นและตามที่ปรากฏในมาตรา 64 แห่ง พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่บัญญัติว่า

ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นรู้ว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้โดยได้ใช้ความระมัดระวังตามควรแล้ว

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

ตารางที่ 2.1
ความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
ที่ถูกดำเนินคดีบ่อย ๆ

ลำดับที่	มาตราที่ฝ่าฝืน	ลักษณะความผิด	ผู้กระทำความผิด	โทษ/มาตรา
1	มาตรา 63	- นำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำได้ ๆ เป็นการอุปการะ ช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนกฎหมาย	- ผู้ใดหรือบุคคลทั่วไป	- จำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 100,000 บาท
2	มาตรา 64	- ให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุม	- เจ้าของบ้านพักอาศัย	- จำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกิน 50,000 บาท
3	มาตรา 81	- เป็นบุคคลต่างด้าวเดินทางเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการอนุญาตสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอน	- คนต่างด้าว	- จำคุกไม่เกิน ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ที่มา: สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2548

ประกาศ ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง

1. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การยกเว้นข้อห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะสำหรับคนต่างด้าวสัญชาติลาว ลงวันที่ 4 เมษายน 2548 และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การยกเว้นข้อห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะสำหรับคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลงวันที่ 28 เมษายน 2548
2. พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2548
3. ประกาศกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามและเงื่อนไขของคนต่างด้าวที่จะขอรับอนุญาตทำงาน
4. มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 8 มีนาคม 2548 เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานกรรมกรของกระทรวงการต่างประเทศ
5. กฎกระทรวงกำหนดแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการในการขอรับใบอนุญาตทำงาน และการออกใบอนุญาตทำงาน สำหรับคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงานระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งชาติอื่น พ.ศ. ...
6. กลุ่มคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะเข้า-กลับเย็น และเข้ามาทำงานตามฤดูกาลบริเวณชายแดน
 1. กระทรวงการต่างประเทศปรับปรุงแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับการออกเอกสารเดินทางและเพิ่มประเภทการตรวจลงตรา (วีซ่า) เพื่อให้คนต่างด้าว 3 สัญชาติ เข้ามาทำงานในลักษณะเข้า - กลับเย็น และเข้ามาทำงานตามฤดูกาลบริเวณชายแดน
 2. กระทรวงมหาดไทยออกประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ยกเว้นการบังคับใช้มาตรา 12 เพื่อให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานเป็นกรรมกร และใช้เอกสารอื่นแทนหนังสือเดินทางได้
 3. กระทรวงแรงงานแก้ไขพระกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ.2521 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2536 เพื่อให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานเป็นกรรมกรได้
 4. กระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการขอรับใบอนุญาตทำงานและจัดทำคำสั่งมอบอำนาจการพิจารณาอนุญาตทำงานของ

คนต่างด้าวให้ผู้ว่าราชการจังหวัด (แนวทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ การตรวจสอบการทำงาน
คนต่างด้าวฯ, 2548, น. 95-98)

2. มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การจัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 พฤษภาคม 2547 ได้จัดกลุ่มของแรงงานต่างด้าว
ที่จะต้องดำเนินการจัดระบบออกเป็น 3 กลุ่มหลักประกอบด้วย

1. กลุ่มคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้ดำเนินการจดทะเบียนราษฎรไว้
ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี 2547 (รวมทั้งสิ้น 1,161,013 คน)

อนุญาตให้คนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่จดทะเบียนราษฎร
คนต่างด้าว และได้รับอนุญาตทำงานปี 2547 และผู้ติดตาม (ผู้ติดตาม หมายถึง บิดา/มารดา สามี
ภรรยา บุตรของแรงงานต่างด้าว) อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับและทำงาน
ต่อไปได้อีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2549

การดำเนินการ

1. การอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับและ
ทำงาน

- ระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุด 30 มิถุนายน 2549
- ยกเว้นการบังคับใช้ มาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง
พ.ศ.2522
- จัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติ
การทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534
- กำหนดเงื่อนไขอนุญาตให้คนต่างด้าวติดตามนายจ้างออกนอกพื้นที่ได้

2. การตรวจสุขภาพ การประกันสุขภาพ กำหนดอัตราค่าตรวจสุขภาพ

3. กำหนดให้นายจ้างที่ต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวแจ้งความต้องการให้
แรงงานต่างด้าว

4. การอนุญาตทำงาน

5. การควบคุมตรวจติดตามและจับกุมดำเนินคดีผู้ฝ่าฝืน

กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง

1. กระทรวงมหาดไทย อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ออกประกาศกระทรวงเพื่อขยายระยะเวลาให้คนต่างด้าวกลุ่มนี้อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราว ระหว่างรอการส่งกลับอีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2549 โดยยกเว้นการบังคับใช้มาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 แต่ให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 และกำหนดเงื่อนไขการออกนอกพื้นที่ให้ครอบคลุมคนต่างด้าวติดตามนายจ้างด้วย

2. กระทรวงแรงงาน ออกประกาศให้นายจ้างที่ต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียน และแจ้งความต้องการจ้างคนต่างด้าว ระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2548 ณ สถานที่ ดังนี้

1) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งที่สำนักงานจัดหางานกรุงเทพเขตพื้นที่ 1-10 เป็นที่ตั้งสถานที่ทำงานของคนต่างด้าว

2) ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งที่สำนักงานจัดหางานจังหวัดที่เป็นที่ตั้งสถานที่ทำงานของคนต่างด้าว

3. การพิจารณาจัดสรรจำนวนความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวและการพิจารณาอนุญาตการทำงานเป็นไปตามระเบียบกรมการจัดหางาน ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดสรรจำนวนและพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา การอนุญาตให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ระหว่างรอการส่งกลับทำงานโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 12 (2) แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 จำนวน 10 ประเภทกิจการในกรณีที่ขออนุญาตนอกเหนือจากประเภทกิจการที่กำหนด การพิจารณาอนุญาตเป็นอำนาจของคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าวจังหวัด

3.1 ประกาศกรมการจัดหางาน เรื่อง กำหนดระยะเวลาและสถานที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานและออกใบอนุญาตทำงาน สำหรับคนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่หลบหนีเข้าเมือง คนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่หลบหนีเข้าเมืองและใบอนุญาตทำงานสิ้นอายุในวันที่ 30 มิถุนายน 2548 ซึ่งประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตทำงานให้ยื่นคำขอตั้งแต่วันที่ 1 - 30 มิถุนายน 2548

3.2 กระทรวงแรงงานประกาศกำหนดงานที่จะให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ระหว่างรอการส่งกลับทำได้ 2 งาน คือ

1) งานรับใช้ในบ้าน

2) งานกรรมกร

3.3 หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับใบอนุญาตทำงานและออกใบอนุญาตทำงาน เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการขอรับใบอนุญาตทำงาน และการออกใบอนุญาตทำงานสำหรับคนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่หลบหนีเข้าเมือง พ.ศ. 2547

3.4 การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการทำงานของคนต่างด้าว เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2547 ดังนี้

- 1) ใบอนุญาตทำงานที่มีอายุไม่เกินสามเดือน ฉบับละ 450 บาท
- 2) ใบอนุญาตทำงานที่มีอายุเกินสามเดือน ฉบับละ 900 บาท แต่ไม่เกินหกเดือน
- 3) ใบอนุญาตทำงานที่มีอายุเกินหกเดือน ฉบับละ 1,800 บาท แต่ไม่เกินหนึ่งปี
- 4) ค่าธรรมเนียมการยื่นคำขอ ครั้งละ 100 บาท

4. กลุ่มคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่จดทะเบียนราษฎรคนต่างด้าว ในปี 2547 และได้รับการรับรองสถานะให้เป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมายและคนต่างด้าวรายใหม่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามกฎหมาย

คนต่างด้าวกลุ่มนี้เป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ ปี 2547 ในระยะที่ 2 เพื่อให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้จัดทำทะเบียนราษฎรคนต่างด้าวแล้วในระยะที่ 1 ได้รับการรับรองสถานะให้เป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมายและทำงานได้ และการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวรายใหม่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามกฎหมายเพื่อทำงานกรรมกรได้ ตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน (MOU) ซึ่งจะต้องดำเนินการโดยกระทรวงมหาดไทย อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ออกประกาศเพื่อยกเว้นการบังคับใช้มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเพื่อให้คนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับการรับรองสถานะแล้วใช้เอกสารการรับรองสถานะที่ออกโดยประเทศต้นทางแทนหนังสือเดินทาง และการแก้ไขพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ เพื่อให้คนต่างด้าวที่ได้รับการรับรองสถานะและคนต่างด้าวรายใหม่สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่เข้าเมืองโดยถูกต้องกฎหมาย ทำงานกรรมกรได้

ในส่วนของผู้ติดตามของคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับการรับรองสถานะ หากผู้ติดตามได้รับการรับรองสถานะด้วย ให้ขอวีซ่าอยู่ในราชอาณาจักรได้เช่นเดียวกับคนต่างด้าวรายนั้น ส่วนคนต่างด้าวรายใหม่ให้เข้าเฉพาะตัวแรงงานต่างด้าวเท่านั้น

3. บันทึกความเข้าใจ ระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กับ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่อง ความร่วมมือทวิภาคี ว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและหญิงและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ (Mekong Institute Foundation, 2005)

บันทึกความเข้าใจดังกล่าวมุ่งกระชับความสัมพันธ์แห่งมิตรภาพระหว่างทั้งสองประเทศและเพิ่มความร่วมมือทวิภาคีในการปราบปรามการค้าเด็กและหญิง

ยอมรับว่าการค้าเด็กและหญิงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงและเป็นการเหยียบย่ำศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

กังวลอย่างยิ่งว่าการค้าเด็กและหญิงมีผลกระทบทางลบต่อการพัฒนาด้านกายภาพ จิตใจ อารมณ์ และศีลธรรมของแต่ละบุคคล รวมทั้งส่งผลเสียหายต่อสายใยและคุณค่าของสังคม

คำนึงถึงว่ากลุ่มและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันในการค้าเด็กและหญิงและอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อประเทศกัมพูชาและประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังกระทบต่อทั้งภูมิภาคและประชาคมโลกโดยรวมด้วย

ภาคีคู่สัญญามีความวิตกกังวลร่วมกันในปัญหาการค้ามนุษย์ข้ามชาติดังที่ได้กล่าวไว้ในปฏิญญากรุงเทพฯ ว่าด้วยการย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติซึ่งได้มีการพิจารณากันในการประชุมนานาชาติ ว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานในหัวข้อ “มุ่งสู่ความร่วมมือในระดับภูมิภาคในเรื่องการย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ/การย้ายถิ่นฐานแบบไม่มีเอกสารเป็นหลักฐาน” ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 21-23 เมษายน 2542 และการประชุมระดับรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลักลอบขนคนเข้าเมือง และการค้ามนุษย์ที่บาห์ลี ระหว่างวันที่ 26-28 กุมภาพันธ์ 2545

ระลึกถึงบันทึกการประชุมที่ได้มีการรับรองแล้วของการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทย ครั้งที่ 3 ที่จังหวัดเสียมเรียบราชอาณาจักรกัมพูชาเมื่อวันที่ 31 มกราคม – 1 กุมภาพันธ์ 2543 เกี่ยวกับการเสริมสร้างความร่วมมือในการปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามพรมแดนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าหญิงและเด็ก

อ้างถึงพิธีสารสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็กซึ่งเพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์การตระหนักว่าการปราบปรามอาชญากรรมค้าเด็กและหญิงโดยการร่วมมือกันในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการพิจารณาความอาญาเป็นมาตรการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพเพื่อผดุงความยุติธรรมในการต่อต้านการค้ามนุษย์

ปฏิญญาว่าภาคีคู่สัญญาจะร่วมมือกันอย่างจริงจังตามที่กำหนดไว้

“การค้าเด็กและหญิง” หมายถึงการจัดหา ขนส่ง ขนย้าย ให้ที่พักหรือรับบุคคล โดยการข่มขู่ใช้กำลังหรือการกระทำอื่นซึ่งมีลักษณะของการข่มขืนใจ ลักพาตัว ฉ้อฉล ใช้กลลวงใช้อำนาจในทางมิชอบหรือใช้ความอ่อนแอไปในทางมิชอบ หรือการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือบุคคลอีกคนหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงประโยชน์ การแสวงประโยชน์ให้รวมถึงการแสวงประโยชน์จากผู้อื่นโดยการค้าประเวณีหรือรูปแบบอื่นของการแสวงประโยชน์ทางเพศ แรงงานหรือการบริการบังคับแรงงานทาสหรือการใช้แรงงานเยี่ยงทาส การเป็นทาสรับใช้หรือการติดอวัยวะ

“เด็ก” หมายถึง บุคคลใดซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ภาคีคู่สัญญารับว่า ตัวอย่างของวัตถุประสงค์ในการค้าเด็กและสตรีรวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะ

- (ก) การค้าประเวณี
- (ข) แรงงานบังคับหรือแรงงานที่ถูกแสวงประโยชน์ในบ้าน
- (ค) แรงงานทาส และแรงงานรูปแบบอื่นที่เป็นงานเสี่ยงภัย มีอันตราย และถูกแสวงประโยชน์
- (ง) การแต่งงานเพื่อให้เป็นข้ารับใช้
- (จ) การรับเป็นบุตรบุญธรรมอันเป็นเท็จ
- (ฉ) การท่องเที่ยวและการให้ความบันเทิงทางเพศ
- (ช) การถ่ายภาพและจัดทำสื่อลามก
- (ซ) การขอทาน และ
- (ณ) การทำให้เด็กและสตรีตกเป็นทาสโดยใช้ยาเสพติด

มาตรการป้องกัน

ภาคีคู่สัญญาจะดำเนินการปฏิรูปกฎหมายที่จะเป็นและใช้มาตรการที่เหมาะสมอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่า กรอบกฎหมายในเขตอำนาจศาลของประเทศตนสอดคล้องกับปฏิญญา

สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ ต่อสตรีทุกรูปแบบ และตราสารระหว่างประเทศอื่นด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งภาคีคู่สัญญาได้ให้ สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ และมีประสิทธิผลในการจัดการค้าเด็กและหญิง และคุ้มครองสิทธิทุก ประการของเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

จัดให้มีโครงการให้การศึกษาและฝึกอาชีพ โดยเฉพาะแก่หญิงและเด็ก เพื่อเพิ่มโอกาส ในการมีงานทำและลดความเสี่ยงจากการค้ามนุษย์ เพิ่มการบริการทางสังคม เช่น บริการจัดหา งานและสร้างรายได้ และการจัดการรักษาพยาบาลให้แก่เด็กและหญิงที่อาจตกเป็นเหยื่อการค้า มนุษย์ ปฏิรูปโครงการฝึกอบรมด้านการศึกษาและการฝึกอาชีพเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงาน ส่งเสริมให้สาธารณชนตระหนักและเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับการค้าเด็กและหญิงมากขึ้น และ เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชนเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการค้าเด็กและหญิงและธุรกิจ ต่าง ๆ ที่แสวงประโยชน์จากเด็กและหญิง

การคุ้มครองเด็กและหญิงที่ถูกค้า

เด็กและหญิงที่ถูกค้าจะถือเป็นเหยื่อ มิใช่ผู้ละเมิดหรือกระทำผิดกฎหมาย คนเข้าเมือง ดังนั้น

(ก) เด็กและหญิงที่ถูกค้าจะไม่ถูกดำเนินคดีในข้อหาเดินทางเข้าประเทศโดย ผิดกฎหมาย

(ข) เด็กและหญิงที่ถูกค้าจะไม่ถูกกักกันในศูนย์กักกันคนเข้าเมืองในระหว่างที่ รอขั้นตอนการส่งกลับประเทศอย่างเป็นทางการ แต่จะให้อยู่ในความดูแลของกระทรวงกิจการ สังคมแรงงาน การฝึกอาชีพและฟื้นฟูเยาวชน (ประเทศกัมพูชา) หรือกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (ประเทศไทย) และจะมีการจัดหาที่พักและให้ความคุ้มครองแก่เหยื่อตามนโยบายของแต่ละรัฐ

(ค) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดูแลความปลอดภัยของเด็กและหญิงที่ถูกค้า และ

(ง) ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจะได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมตลอดกระบวนการให้ความ คุ้มครองและการส่งกลับประเทศและกระบวนการทางศาล

ภาคีคู่สัญญาจะใช้มาตรการที่เหมาะสม ซึ่งอาจรวมถึงการปฏิรูปกฎหมายและการ ช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่าเหยื่อของการค้ามนุษย์จะได้รับการเยียวยาทางกฎหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ

(ก) ผู้ตกเป็นเหยื่ออาจเรียกคืนซึ่งทรัพย์สินและสิ่งของส่วนบุคคลที่ไม่มีการโต้แย้งสิทธิ และเจ้าหน้าที่รับหรือได้ไว้ในระหว่างกระบวนการควบคุมตัวหรือกระบวนการทางอาญาอื่น

(ข) ผู้กระทำผิดในคดีการค้ำมนุษย์จะต้องรับผิดชอบสำหรับการคืนสิ่งที่ทำให้ร่ำรวยผิดปกติซึ่งได้มาจากการค้ำมนุษย์หรือการแสวงประโยชน์

(ค) ผู้ตกเป็นเหยื่ออาจเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิดต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดจากการค้าเด็กและหญิง

(ง) ผู้ตกเป็นเหยื่ออาจเรียกให้ผู้กระทำผิดชำระเงินค่าบริการซึ่งตนยังไม่ได้รับได้ และ

(จ) ผู้ตกเป็นเหยื่อสามารถเข้าถึงกระบวนการที่ถูกต้องของกฎหมายเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทางอาญา การชดเชยค่าเสียหาย และการเยียวยาอื่น ๆ ทางศาล

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยการร่วมมือกับองค์การเอกชนตามความเหมาะสม จะจัดหาที่พักที่ปลอดภัยให้การรักษายาบาล ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และดำเนินการที่จำเป็นอื่น ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่หญิงและเด็กที่ถูกค้าและครอบครัวของหญิงและเด็ก

ความร่วมมือในการปราบปรามการค้าเด็กและหญิง

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในประเทศทั้งสอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ณ บริเวณชายแดน จะทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อเปิดเผยการค้าหญิงและเด็กทั้งในประเทศและข้ามแดน

(ก) ให้ปรับปรุงกระบวนการการบังคับใช้กฎหมายให้คล่องตัวเพื่อให้สามารถต่อสู้กับอาชญากรรมการค้าเด็กและหญิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ข) ให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดและองค์กรอาชญากรรมในคดีการค้ำมนุษย์อย่างจริงจัง

(ค) ภาควิชาสัญญาจะจัดโครงการฝึกอบรมทั้งฝ่ายเดียวและทวิภาคีเกี่ยวกับกฎหมายที่บังคับใช้และทักษะในการสืบสวนสอบสวนและการคุ้มครองในคดีการค้ำมนุษย์แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย โดยเน้นเรื่องสิทธิของหญิงและเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ หลักเกณฑ์ระหว่างประเทศอื่นด้านสิทธิมนุษยชน และกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้อง

(ง) ภาควิชาสัญญาจะส่งเสริมความร่วมมือทวิภาคีในกระบวนการทางศาลต่อการค้ำมนุษย์ อาทิ การดำเนินคดีกับผู้ค้ำมนุษย์ข้ามชาติ การจัดการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกระบวนการทางอาญา

(จ) ภาควิชาสัญญาจะให้ซึ่งกันและกันซึ่งมาตรการความช่วยเหลือในทางกฎหมายที่กว้างที่สุดในการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี และกระบวนการทางศาลเกี่ยวกับการค้าเด็กและหญิง รวมทั้งข้อตกลงส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่มีอยู่แล้ว

ตำรวจและเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องในประเทศทั้งสองจะร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับคดีการค้ามนุษย์ อาทิ เส้นทางการค้า สถานที่ค้า รูปพรรณสัณฐานของผู้ค้า เครือข่ายการค้า วิธีการค้า และข้อมูลเกี่ยวกับการค้า เป็นต้น

(ก) กระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกิจการสังคมแรงงาน การฝึกอาชีพ และฟื้นฟูเยาวชน กระทรวงกิจการสตรีและทหารผ่านศึก กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการท่องเที่ยว (ประเทศกัมพูชา) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตำรวจท้องที่ หรือด่านตรวจคนเข้าเมือง (ประเทศไทย) พร้อมทั้งองค์การเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะร่วมมือกันในการรวบรวมข้อมูล พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีการค้ามนุษย์

(ข) ข้อมูลและพยานหลักฐานที่ได้มาให้ส่งโดยถูกต้องให้แก่สำนักงานตำรวจที่มีอำนาจสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานอัยการที่มีอำนาจ หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เป็นผู้ดำเนินการทางกฎหมายต่อคดีการค้าเด็กและหญิง อาทิ การค้นหาผู้กระทำความผิด การสืบสวน สอบสวนคดี การดำเนินคดีผู้กระทำความผิด และดำเนินการตามขั้นตอนอื่น ๆ ในกระบวนการทางศาลตำรวจและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เหมาะสมของรัฐที่เกี่ยวข้องจะจัดให้มีโครงการให้การคุ้มครองความปลอดภัยแก่เหยื่อและพยานบุคคลจากการแก้แค้นหรือการคุกคามระหว่างและหลังกระบวนการทางศาลตามที่จำเป็น

การส่งกลับประเทศ

การส่งกลับประเทศจะใช้ช่องทางการติดต่อทางการทูตในการแจ้งภาคีคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งถึงการเตรียมการส่งเด็กและหญิงที่ถูกค้ากลับประเทศเป็นการล่วงหน้าโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบุคคลเหล่านั้น

การหลบหนีเข้าเมืองของบุคคลสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา

1. นโยบายการป้องกันปราบปรามของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ได้แสดงวิสัยทัศน์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองทุกคนในคำขวัญสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ประจำปีงบประมาณ 2550 ว่า “โปร่งใส ทนสมัย สร้างงาน สานใจ” อันหมายถึงว่า เราจะปฏิบัติ

หน้าที่ด้วยความโปร่งใส นำเทคโนโลยีทันสมัยโดยเฉพาะด้าน IT เข้ามาเสริมประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ผลงาน ผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงาน ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะอย่าง ทวีคูณ ทั้งนี้การทั้งหลายจะสำเร็จได้ก็เพราะความสามัคคี โดยเจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องร่วมแรง ร่วมใจ ประสานใจให้เป็นหนึ่งเดียว และในโอกาสเดียวกันนี้ยังได้วางนโยบายในการปฏิบัติงานใน ด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการให้บริการแก่ประชาชน

1. ปรับปรุงพัฒนาด้านการให้บริการแก่ประชาชน ให้มีความ สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ประทับใจ ด้วยการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดระยะเวลาที่ดำเนินการ โดยการนำเทคโนโลยี สมัยใหม่เข้าไปช่วยเสริมการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการให้ดีที่สุด

ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ได้วางหลักการเพื่อให้เป็นแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ทำ หน้าที่สืบสวนปราบปราม ดังนี้

1. จะต้องไม่มีคนต่างชาติที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมายปรากฏให้เห็น ในที่สาธารณะ
2. จะต้องมีกลไกหรือวิธีการ ที่สามารถตรวจสอบที่พักอาศัยตลอดจนติดตาม พฤติการณ์ คนต่างชาติที่อยู่ในราชอาณาจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องกำจัดขบวนการ ปลอมแปลงหนังสือเดินทางปลอมให้ได้มากที่สุด ต้องไม่ให้มีแหล่งผลิตหรือจำหน่ายหนังสือ เดินทางปลอมในประเทศไทย (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2549, น. 24)

2. สถิติผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา

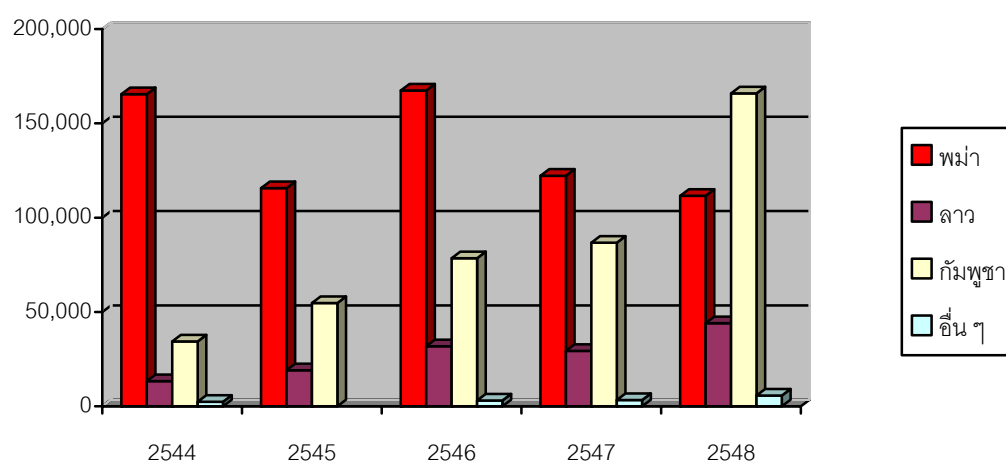
ตารางที่ 2.2

สถิติการจับกุมคนต่างด้าวที่กระทำความผิดขอหาหลบหนีเข้าเมือง ของ
สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานอื่น ๆ ทั่วประเทศ
ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2548

ประจำปี \ สัญชาติ	พม่า	ลาว	กัมพูชา	อื่น	รวม	เพิ่มขึ้น + ลดลง _ จากปี ที่แล้ว
2544	165,497	13,325	34,382	2,342	215,546	16.57
2545	115,633	19,115	54,738	-	189,486	- 12.09
2546	167,455	31,835	78,507	3,070	280,867	48.23
2547	122,230	29,348	86,707	3,291	241,576	- 13.99
2548	111,568	44,063	165,892	5,655	327,178	35.43

แผนภูมิที่ 2.1

สถิติการจับกุมคนต่างด้าวที่กระทำความผิดขอหาหลบหนีเข้าเมือง
แยกสัญชาติทั่วประเทศ

ที่มา: รายงานสถิติประจำปี สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2548, น. 41

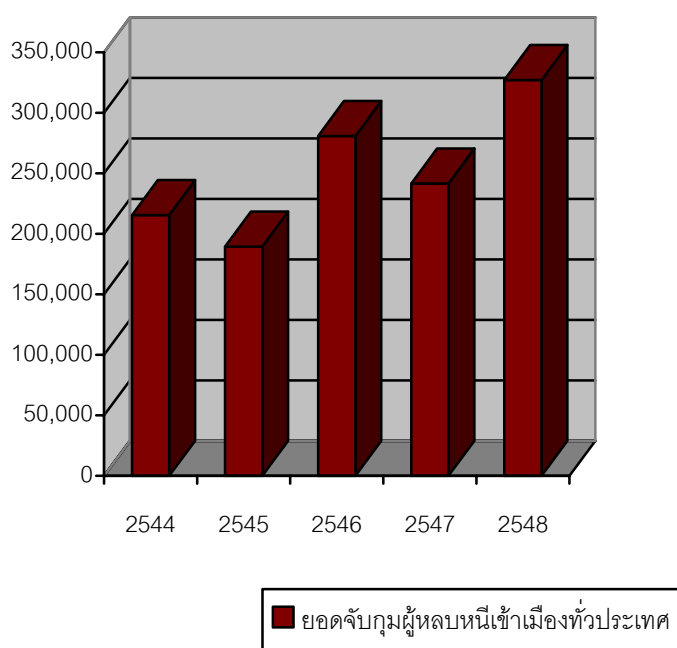
ตาราง 2.3

สถิติการจับกุมคนต่างด้าวที่กระทำความผิดขอหาหลบหนีเข้าเมือง
ทั่วประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2548

สัญชาติ ประจำปี	พม่า	ลาว	กัมพูชา	อื่น	รวม	เพิ่มขึ้น + ลดลง _จากปี ที่แล้ว
2544	165,497	13,325	34,382	2,342	215,546	16.57
2545	115,633	19,115	54,738	-	189,486	- 12.09
2546	167,455	31,835	78,507	3,070	280,867	48.23
2547	122,230	29,348	86,707	3,291	241,576	- 13.99
2548	111,568	44,063	165,892	5,655	327,178	35.43

แผนภูมิที่ 2.2

สถิติยอดรวมการจับกุมคนต่างด้าวที่กระทำความผิดขอหา
หลบหนีเข้าเมืองทั่วประเทศ

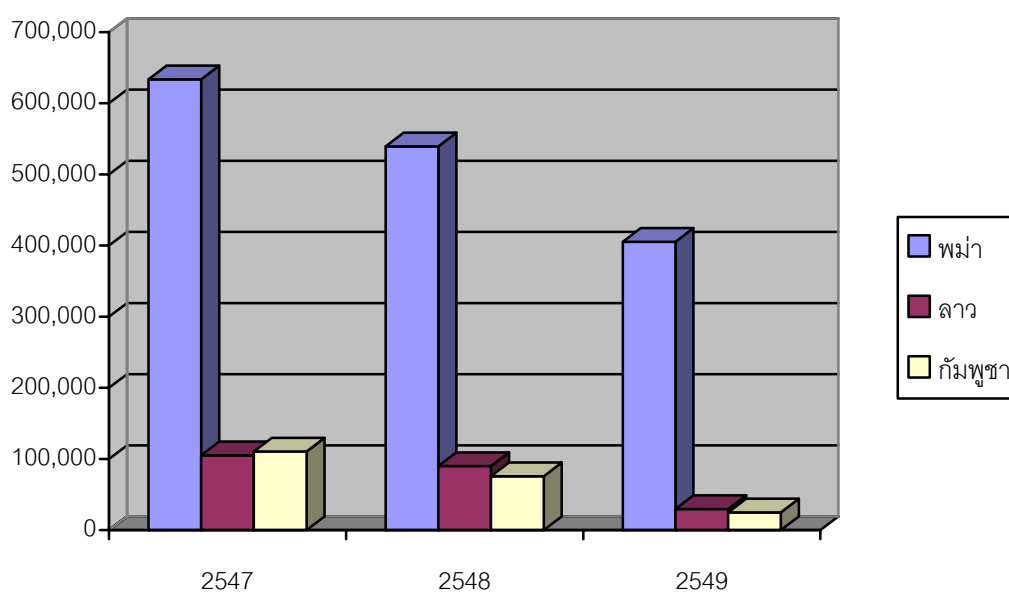

ที่มา: รายงานสถิติประจำปี สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2548, น. 41

ตารางที่ 2.4
สถิติคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่แสดงตนขอขึ้นทะเบียนและขอ
ใบอนุญาตทำงานต่อสำนักบริหารแรงงานต่างด้าวทั่วประเทศ
ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2549

ปี พ.ศ.	2547	2548	2549
สัญชาติ			
พม่า	633,692	539,416	405,379
ลาว	105,259	90,073	29,683
กัมพูชา	110,601	75,804	24,952
รวม	849,552	705,293	460,014

แผนภูมิที่ 2.3
สถิติแยกสัญชาติผู้หลบหนีเข้าเมืองที่แสดงตนขอขึ้นทะเบียน
มีใบอนุญาตทำงาน

ที่มา: รายงานสถิติประจำปี สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน

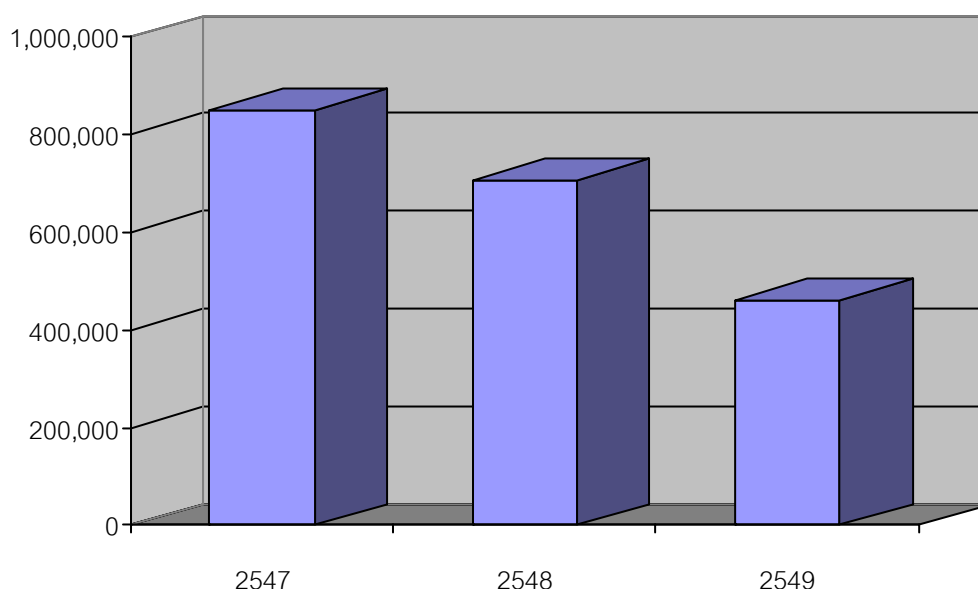
ตารางที่ 2.5

สถิติคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชาที่แสดงตน
ขอขึ้นทะเบียนและขอใบอนุญาตทำงาน ต่อสำนักงานบริหารแรงงาน
ต่างด้าวทั่วประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2549

ปี พ.ศ.	2547	2548	2549
สัญชาติ			
พม่า	633,692	539,416	405,379
ลาว	105,259	90,073	29,683
กัมพูชา	110,601	75,804	24,952
ยอดรวม	849,552	705,293	460,014

แผนภูมิที่ 2.4

สถิติผู้หลบหนีเข้าเมืองที่แสดงตนขอขึ้นทะเบียนมีใบอนุญาตทำงาน

■ ยอดรวมผู้หลบหนีเข้าเมืองขึ้นทะเบียนและมีใบอนุญาตทำงาน

ที่มา: รายงานสถิติประจำปี สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน

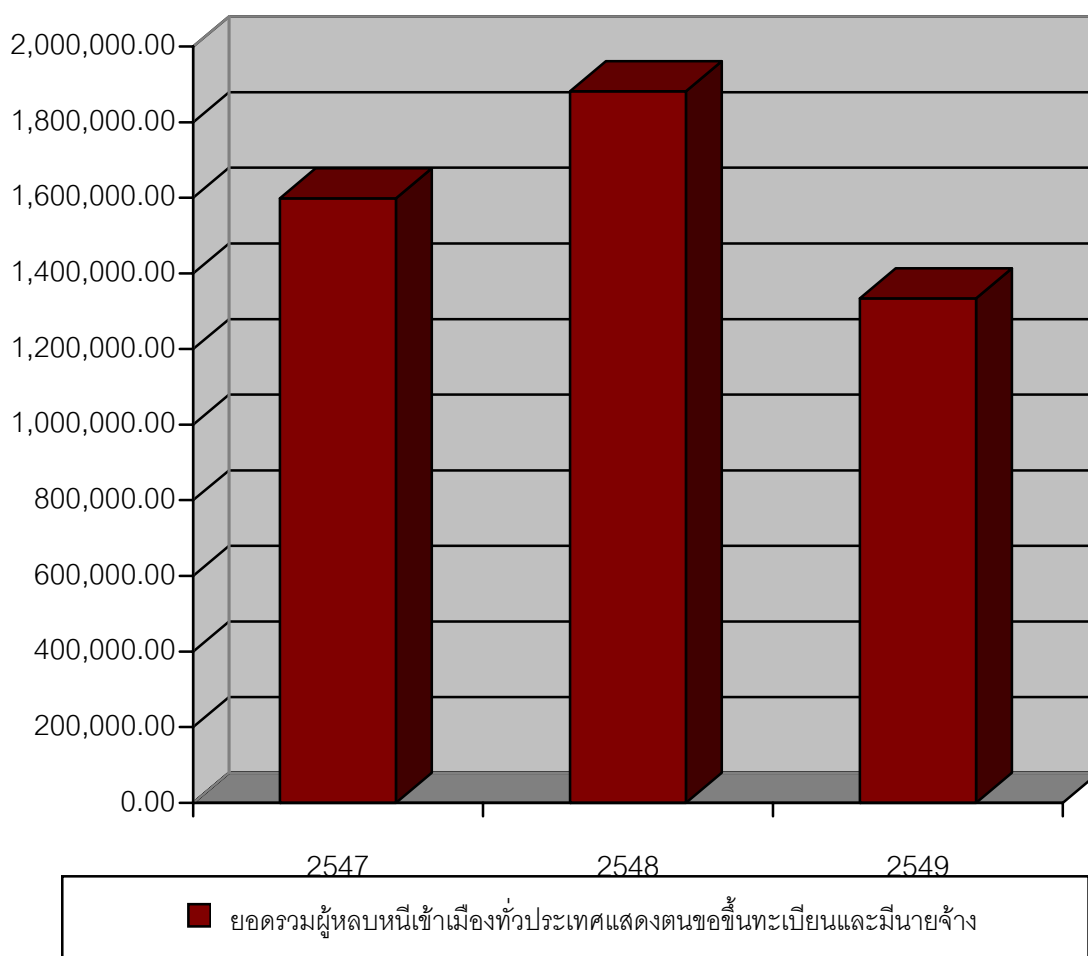
ตาราง 2.6

สถิติคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชาที่มา
แสดงตนขอขึ้นทะเบียนและมีนายจ้างต่อสำนักบริหารแรงงาน
ต่างด้าวทั่วประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2549

ปี พ.ศ.	2547	2548	2549
ผู้หลบหนีเข้าเมืองแสดงตนขึ้นทะเบียนและมีนายจ้าง	1,598,752	1,881,529	1,333,703

แผนภูมิที่ 2.5

สถิติผู้หลบหนีเข้าเมืองที่แสดงตนขอขึ้นทะเบียนและมีนายจ้าง

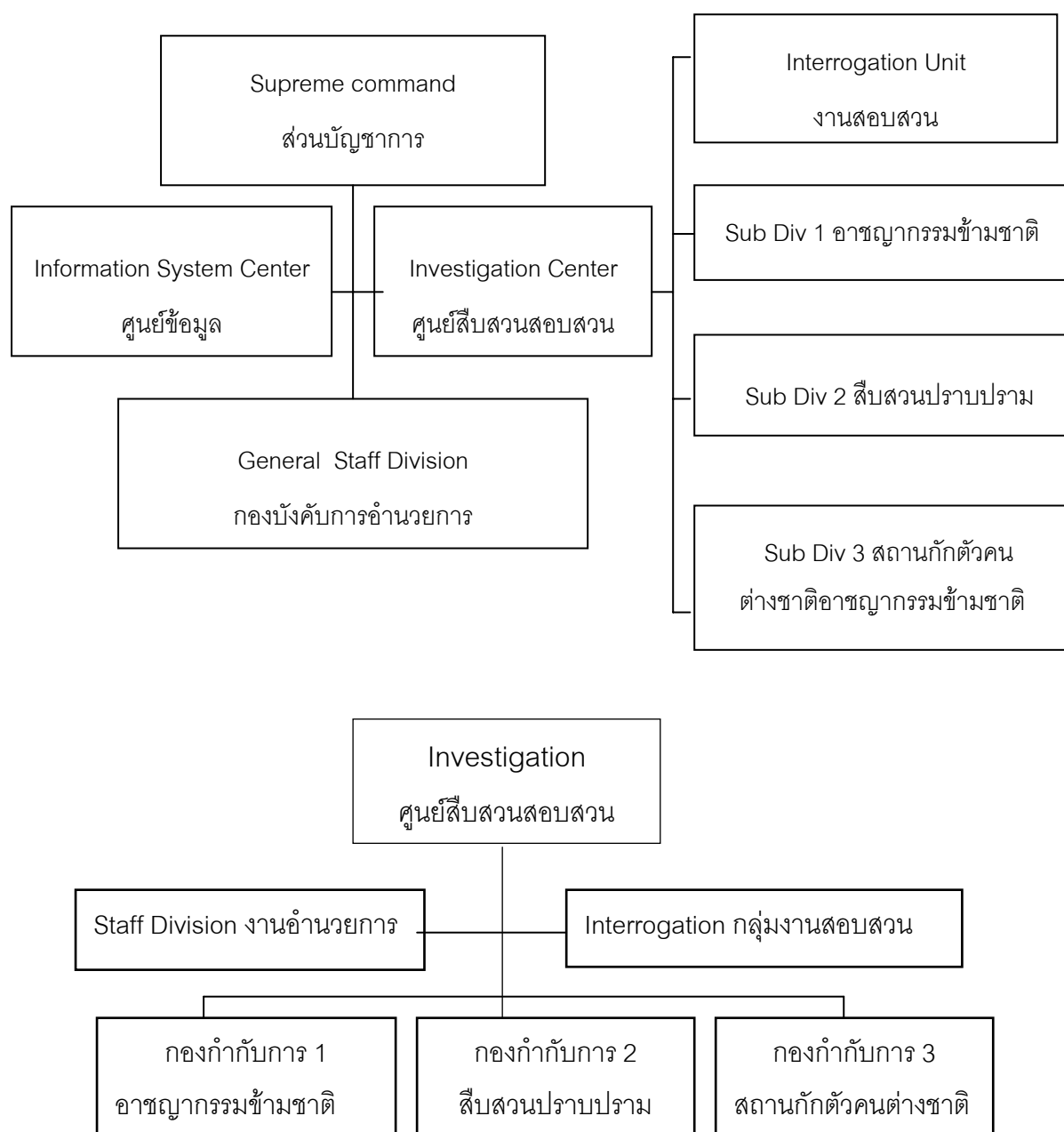

ที่มา: รายงานสถิติประจำปี สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน

3. โครงสร้างองค์กร สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

แผนภูมิที่ 2.6

โครงสร้างองค์กร ศูนย์สืบสวนสอบสวน

ที่มา: สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2549, น. 9

อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

ศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นหน่วยงานที่ถูกกำหนดขึ้นใหม่ ในการปรับโครงสร้างสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการตำรวจ พ.ศ. 2548 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2548 เป็นต้นไป

ศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นหน่วยงานที่มีรองผู้บังคับการเป็นหัวหน้าหน่วยงาน มีการแบ่งหน่วยงานภายใน ดังนี้

1. งานอำนวยการ เป็นหน่วยงานที่กำหนดใหม่มีรองผู้กำกับการ เป็นหัวหน้าหน่วย
2. กองกำกับการ 1 เป็นหน่วยงานที่กำหนดใหม่มีผู้กำกับการ เป็นหัวหน้าหน่วย
3. กองกำกับการ 2 เป็นหน่วยงานที่ปรับมาจาก กลุ่มตำแหน่งสืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เดิมมีผู้กำกับการ เป็นหัวหน้าหน่วย ปัจจุบันมีรองผู้บังคับการ เป็นหัวหน้าหน่วย
4. กองกำกับการ 3 เป็นหน่วยงานที่ปรับจาก กองกำกับการ 5 กองบังคับการ อำนวยการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เดิมมี ผู้กำกับการ เป็นหัวหน้าหน่วย ปัจจุบันหัวหน้าหน่วยงานยังคงเป็นผู้กำกับการ และมีการตัดโอนภารกิจจาก กองกำกับการ 4 กองบังคับการ อำนวยการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (เดิม) มาให้อยู่ในความรับผิดชอบของ กองกำกับการ 3 ศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง คือ งานบันทึกข้อมูลบุคคลต้องห้าม
5. กลุ่มงานสอบสวน เป็นหน่วยงานที่ปรับมาจากกลุ่มตำแหน่งสอบสวนของกลุ่มตำแหน่งสืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (เดิม) มีพนักงานสอบสวนอยู่จำนวน 13 ตำแหน่ง

หน้าที่และความรับผิดชอบของศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

ศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานปราบปรามสืบสวนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก ตลอดจนความผิดอาญาอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องมาจากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก และดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับผู้กระทำความผิดว่าด้วยกฎหมายดังกล่าว และปฏิบัติงานที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1. งานอำนวยการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งานกำลังพล งานวิเคราะห์ และกำหนดตำแหน่ง งานวินัย งานประชาสัมพันธ์ งานยุทธศาสตร์และแผนงานศึกษาอบรม งานงบประมาณ งานการเงิน และงานพัสดุของ ศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง รวมทั้งงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

2. กองกำกับการ 1 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย โดยปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้

1. ดำเนินการในการจัดหา และแจกจ่ายแผนที่แก่อนุวัยปฏิบัติที่จำเป็นต้องใช้
2. ตรวจสอบข่าวสาร และเร่งรัดการรายงาน
3. กำหนดหัวข้อข่าวสารที่ต้องการในหาข่าว
4. ทำรายงานสรุปสถานการณ์ประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน และประจำปี

5. ประสานการปฏิบัติกับหน่วยข่าวต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

6. ดำเนินการจัดหา ควบคุม พัฒนา ซ่อมบำรุงเครื่องมืออุปกรณ์พิเศษ งานปราบปรามสืบสวน และดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วย คนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก ตลอดจนความผิดอาญาอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องมาจากความผิดตามกฎหมายดังกล่าวตามที่ได้รับมอบหมาย

3. กองกำกับการ 2 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานปราบปรามและสืบสวนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก รวมทั้งความผิดอาญาอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องมาจากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ตลอดจนงานอื่นที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1. ดำเนินการในการจัดหา และแจกจ่ายแผนที่แก่อนุวัยปฏิบัติการที่จำเป็นต้องใช้
2. ตรวจสอบข่าวสารและเร่งรัดการรายงาน
3. ประมวลสรุปข่าวสารมีความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชาสั่งการ
4. การกระจายข่าวสาร
5. กำหนดหัวข้อข่าวสารที่ต้องการในการหาข่าว

6. ทำรายงานสรุปสถานการณ์ประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน และประจำปี

7. ประสานการปฏิบัติกับหน่วยข่าวต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ

8. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์พิเศษ

9. ดำเนินการเกี่ยวกับงานควบคุมการใช้อุปกรณ์พิเศษ

10. งานพัฒนาและซ่อมบำรุงเครื่องมือพิเศษ

11. งานปราบปราม สืบสวน และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก ตลอดจนความผิดอาญาอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องมาจากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก ที่ได้รับมอบหมาย

12. งานอื่นที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

4. กองกำกับการ 3 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานคนต้องห้าม งานส่งกลับ และงานห้อยกักร รวมทั้งงานอื่นที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1. งานดำเนินการเกี่ยวกับคนต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร หรือถูกเพิกถอนการอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งบุคคลซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดอาญาอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องมาจากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก

2. งานดำเนินการเกี่ยวกับการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

3. งานดำเนินการเกี่ยวกับคนต่างด้าวที่อพยพเข้ามาในราชอาณาจักร

4. งานดำเนินการเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันของคนต่างด้าวที่ถูกกักตัวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

5. งานดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีรายชื่อคนต้องห้ามและคนต่างด้าวอพยพ

6. งานควบคุมห้อยกักร

7. งานดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมตัวคนต่างด้าวที่รอการส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักรหรือออกนอกห้อยกักร

8. งานดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย อาคารสถานที่ในบริเวณสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

9. งานดำเนินการเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลคนต้องห้าม คนต่างด้าวอพยพ และหมายจับจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ราชอาณาจักร

10. งานอื่นที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

5. กลุ่มงานสอบสวน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสอบสวน การดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก รวมทั้งความผิดอาญาอื่นใด ที่เกี่ยวเนื่องหรือสืบเนื่องมาจากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ตลอดจนงานดำเนินการเกี่ยวกับการพิสูจน์สัญชาติและการเปรียบเทียบปรับ และงานอื่นที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1. งานสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก รวมทั้งความผิดอาญาอื่นใดที่เกี่ยวเนื่องหรือสืบเนื่องมาจากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และตามที่ พระราชกฤษฎีกาตำรวจแห่งชาติกำหนด

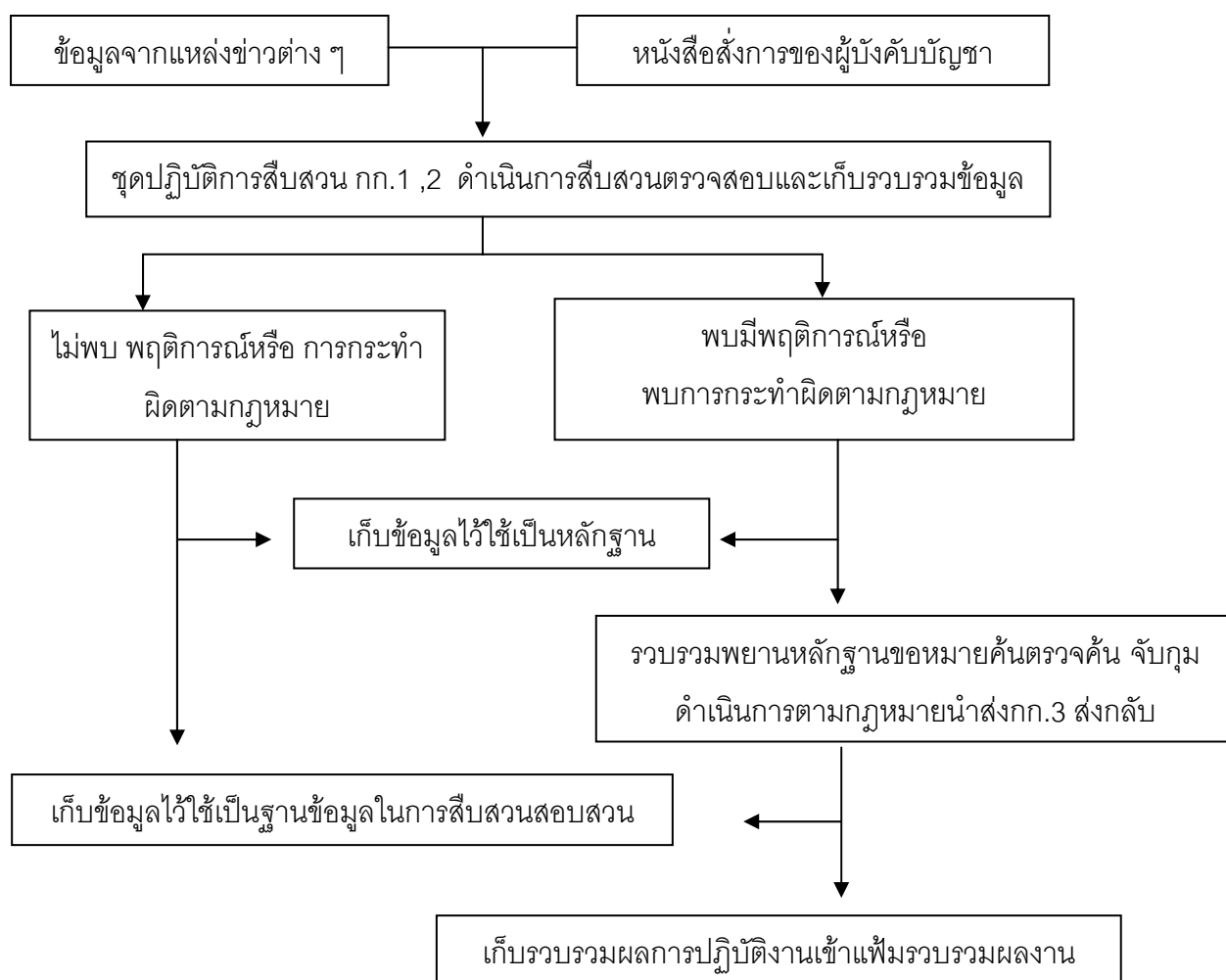
2. งานดำเนินการเกี่ยวกับการพิสูจน์สัญชาติ

3. งานอื่นที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

4. แนวทางปฏิบัติและขั้นตอนในการสืบสวนปราบปรามผู้หลบหนีเข้าเมืองของกองกำกับการ 1-3 ศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

แผนภูมิที่ 2.7

ขั้นตอนปฏิบัติในการสืบสวน ปราบปรามผู้ละเมิดกฎหมาย

ที่มา: คู่มือขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงาน ศูนย์สืบสวนสอบสวน, 2548, น. 10

ระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก

แผนภูมิที่ 2.8

ขั้นตอนการคัดแยกเหยื่อ (พตส.) กองกำกับการ 3 ศูนย์สืบสวนสอบสวน

ที่มา: คู่มือขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงาน ศูนย์สืบสวนสอบสวน, 2548, น. 28

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วีระวุฒิ เนียมน้อย (2536) ศึกษาเรื่อง สิทธิมนุษยชนกับการจับกุมคนต่างด้าว ผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภาวะของปัญหาคนงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาและอุปสรรคในการ จับกุมคนต่างด้าว รวมทั้งกระบวนการจับกุม การคุมขัง การพิพากษา และการเนรเทศว่าได้มีการกระทำการถูกต้องไปตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหรือไม่เพียงใด จากการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในจังหวัดเชียงใหม่ ในระยะปี พ.ศ. 2536 กว่า ร้อยละ 98 เป็นคนสัญชาติพม่าทั้งสิ้นและจำนวนการลักลอบเข้าเมืองตามแนว ชายแดนด้านแม่สอด ด้านแม่สาย ด้านหนองจุก เป็นต้น ส่วนสาเหตุการลักลอบเข้าเมืองเพราะ สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักและสาเหตุภาวะการเมืองบีบคั้นเป็นสิ่งรองลงมา ด้วยหวังว่าการเข้ามาในประเทศไทยจะสามารถช่วยบรรเทาภาวะของสาเหตุการหลบหนีได้ กลุ่มประชากรมีความรู้สึกพอใจในงานที่ตนเองเข้ามาทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ และยังเห็นว่า มีความยุติธรรมในค่าจ้าง ถึงแม้ว่าจะได้รับค่าจ้างที่ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำอยู่ถึงร้อยละ 42.5 ก็ตาม ในการจับกุม การคุมขัง การสอบสวน และการรอกการเนรเทศออกนอกประเทศนั้น กลุ่มประชากรในภาพรวมแล้วร้อยละ 76.3 มีความพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจให้คำแนะนำ แจ้งสิทธิที่ควรจะได้รับตามกฎหมาย ตามหลักปฏิบัติสิทธิ มนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ พ.ศ. 2498 ทุกด้าน สำหรับในด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ การจับกุมคนต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายนั้น พบว่ามีอยู่ปริมาณค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ (2539) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงนโยบายในการ จัดการคนงานต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทย : กรณีศึกษา 4 จังหวัด พบว่า วิธีการที่ลักลอบเข้ามาทำงานของคนต่างด้าว มีหลายวิธีการ ส่วนมากเข้ามาด้วยวิธีการเดินเท้า (ร้อยละ 81.2) เข้ามาโดยอาศัยนายหน้าเถื่อน (ร้อยละ 34.1) เข้ามาทางเรือ (ร้อยละ 22.4) และ เข้ามาทางรถยนต์ (ร้อยละ 22.4) ส่วนขบวนการที่นำเอาคนงานต่างชาติ(พม่า) เข้ามาในประเทศไทยมี 3 กลุ่ม คือ นายหน้าคนไทย (ร้อยละ 37.6) นายหน้าคนพม่า (ร้อยละ 37.6) และเจ้าหน้าที่ รัฐคนไทย (ร้อยละ 32.9) โดยจุดผ่านเข้าออกที่หลบหนีเข้ามาที่ สุดของจังหวัดตากคือ ตามแนว ชายแดนโดยทั่วไปเนื่องจากสามารถเดินข้ามแม่น้ำเมยได้ในฤดูแล้ง (ร้อยละ 49.4)

ผลกระทบด้านต่าง ๆ ของการจ้างแรงงานต่างชาติ (พม่า) พบว่าปัญหาที่น่าห่วงใยมากที่สุดคือปัญหาอาชญากรรม (ร้อยละ 80) ปัญหาการแย่งใช้บริการสาธารณสุขกับคนไทย ด้านการรักษาพยาบาล (ร้อยละ 92.8) ปัญหาการเป็นพาหะแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ (ร้อยละ 75.3) ซึ่งได้แก่ โรคมาลาเรีย และคนไทยอยู่ในภาวะความเสี่ยงสูงที่จะติด โรคเท้าช้าง โรคท้องร่วง และโรคเอดส์ จากคนต่างด้าวโดยแต่ละโรคนั้นได้รับการยืนยันจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขว่า ต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เป็นแล้วอาจจะไม่หายขาดได้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายผ่อนผันและบริหารแรงงานต่างด้าว กรณีงดดำเนินคดีกับผู้ลักลอบเข้าเมือง มีผู้ไม่เห็นด้วยกับการผ่อนผันไม่ดำเนินคดี แยกเป็นข้าราชการ (ร้อยละ 52.2) ประชาชน (ร้อยละ 50.0) และมีผู้เห็นด้วยคือผู้ประกอบการ (ร้อยละ 44.1)

วัชรพล ประสารราชกิจ (2541) ศึกษาเกี่ยวกับ อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศ : รูปแบบขอบเขต ความรุนแรงและการแก้ไข้ปัญหา พบว่า มีรูปแบบลักษณะประเภทของ อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย คือ การลักลอบนำคนเข้าเมือง เนื่องจากประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้า และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศใกล้เคียง เช่น พม่า ลาว เขมร จีน อินเดีย บังคลาเทศ ทำให้การลักลอบเข้าเมือง หรือเข้ามาโดยลักษณะนักท่องเที่ยว แล้วหลบหนีไม่เดินทางกลับ โดยเข้าทำงานในสถานที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีกระบวนกรส่งคนไปประเทศที่สามเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เพราะสามารถทำรายได้ให้กับขบวนการอย่างมหาศาล จนทำให้ประเทศไทยเสี่ยงชื่อเสียงและถูกตำหนิจากประเทศที่เสียหายอยู่บ่อยครั้ง

เจษฎา ท่าโพธิ์ (2542) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย พบว่า สายงาน การสื่อสาร หลักสูตรการฝึกอบรม การประสานงาน ผลกระทบในการปฏิบัติงาน นโยบายรัฐ กฎหมาย กฎระเบียบ ทศนคติของตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมือง ทศนคติของตำรวจต่อคนต่างด้าว ภูมิประเทศ มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสายงานสอบสวนจะประสบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมากกว่าสายงานอื่น ๆ

1. การขาดความสามารถในการพูดและความเข้าใจภาษาพม่าของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

2. เจ้าหน้าที่ตำรวจในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับคนต่างด้าวจึงก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นอย่างมาก
3. การขาดการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
4. เจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เช่น การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ขั้น สวัสดิการต่าง ๆ เป็นต้น จึงก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
5. การเปลี่ยนแปลงหรือการขัดแย้งกันของแนวนโยบายของรัฐ กฎหมาย กฎระเบียบ หรือคำสั่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
6. ทักษะคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
7. เจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบต่อคนต่างด้าว
8. ลักษณะภูมิประเทศเป็นปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

วิภรณ์ จารุปรัชญ์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามผู้กระทำความผิดข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกองตรวจคนเข้าเมือง” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามผู้กระทำความผิดหลบหนีเข้าเมือง เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ปัญหาด้านทะเบียนประวัติและบัญชีผู้ต้องห้ามเข้าเมือง ปัญหาด้านการติดต่อของผู้หลบหนีเข้าเมืองกับเครือข่ายในประเทศ ปัญหาด้านเชื้อชาติของผู้หลบหนีเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานในสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เคยรับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันการหลบหนีเข้าเมือง สถานภาพการสมรส และรายได้รวมต่างกัน มีปัญหาเนื่องจากเชื้อชาติของผู้หลบหนีเข้าเมืองต่างกัน เจ้าหน้าที่ที่มีสังกัดกองตรวจคนเข้าเมืองต่างกัน มีปัญหาเนื่องจากการติดต่อของผู้หลบหนีเข้าเมืองกับต่างประเทศต่างกัน ควรมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของประเทศต่าง ๆ ให้การจัดทำบัญชีและทะเบียนประวัติของบุคคลที่มักก่ออาชญากรรมในประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ควรมีการปราบปรามอย่างเด็ดขาดต่อขบวนการ

องค์การและเครือข่าย อาชญากรรมของชาวต่างชาติในประเทศไทย โดยการร่วมมือกับองค์การ ตำรวจสากลและหน่วยงานด้านความมั่นคงต่าง ๆ

ชาญศักดิ์ ละดา (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “สาเหตุและผลกระทบจากการ ลักลอบเข้าเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร” พบว่าสมมติฐานที่ได้รับการ ยืนยันคือ

1. ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยผลักดันให้ชาวพม่าลักลอบเข้าเมือง
2. นโยบายผ่อนผันการใช้แรงงานต่างด้าวเป็นปัจจัยดึงดูดชาวพม่าให้ลักลอบเข้าเมือง
3. ความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยดึงดูดให้ชาวพม่าลักลอบเข้าเมือง
4. การลักลอบเข้าเมืองของชาวพม่าก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทย ยกเว้น สมมติฐานที่ 5 คือ การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวดของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเป็นปัจจัย ดึงดูดชาวพม่าลักลอบเข้าเมือง

วิทยา สมัครการณ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหา อุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจใน การปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดีลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีกองตำรวจสันติบาล 2” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามผู้กระทำความผิดหลบหนีเข้าเมือง ที่สำคัญ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ปัญหาที่เกิดจากการบริหารงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้มีอิทธิพล

อนุสรณ์ นุชนนท์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการ ลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชา ด้านจังหวัดจันทบุรี” ผลจากการศึกษา มีข้อเสนอแนะว่า ในระดับนโยบาย ควรมีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ในเรื่องของแรงงาน ต่างด้าวแบบครบวงจร ทั้งด้านการป้องกันและปราบปรามการผลักดันแรงงานต่างด้าว ผิดกฎหมายออกนอกประเทศ รวมทั้งมีการจัดระเบียบของแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว มีการจัดสรรงบประมาณสู่หน่วยงานปฏิบัติ รวมทั้งมีการเจรจาข้อตกลง ต่าง ๆ กับรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้านให้มีความรัดกุมชัดเจน และมีการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและมีความต่อเนื่อง ส่วนในระดับปฏิบัติ ในระดับจังหวัด ควรมีการจัดหน่วยเฉพาะกิจซึ่งเป็นกำลังร่วมผสมของหน่วยงานทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องโดยมีการประสานการทำงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกัน มีการจัดทำแผน การปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม มีมาตรการให้ทุนให้โทษแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และส่งเสริมให้ ประชาชนในพื้นที่ชายแดนเข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแล รวมทั้งแจ้งเบาะแสแก่หน่วยงาน ปฏิบัติ

จากการทบทวนวรรณกรรมด้านแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัญหาที่เกิดขึ้นจากการหลบหนีเข้าเมืองของบุคคลสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา ศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร นั้น พบว่า เมื่อโลกสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีไร้พรมแดน ได้ทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันกระบวนการดังกล่าวไม่ได้ทำให้เกิดการเติบโตอย่างแท้จริงสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งก่อให้เกิดภาวะวิกฤติและทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกที่สามนั้นยากจนลง และก่อให้เกิดความไม่มั่นคง ส่งผลให้ประชาชนในประเทศมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างยากลำบาก จึงมีการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อการมีชีวิตที่ดีกว่าในประเทศที่มีความเจริญมากกว่า เกิดการอพยพออกนอกประเทศ อันเป็นการย้ายถิ่นข้ามชาติ เพื่อหางานทำในประเทศอื่น ๆ เนื่องจากประเทศของตนเองไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตนเองได้ ตามกฎหมายการย้ายถิ่นในทฤษฎีการย้ายถิ่นข้ามชาติ นำมาสู่การกระทำผิดด้วยการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะประเทศที่มีเขตแดนติดกับประเทศไทยเช่น พม่า ลาวและกัมพูชา

สรุป จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีสาระเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการหลบหนีเข้าเมืองของบุคคลสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา : ศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวมและในระดับย่อยของแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกันไปแต่ตัวแปรเหล่านี้คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานที่สังกัดแล้วแต่มีผลต่อทัศนคติของตำรวจต่อปัญหาแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้เลือกบางแนวคิดและทฤษฎีที่มีความใกล้เคียงสอดคล้องกับหัวข้อที่ศึกษาในครั้งนำมาใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวความคิดเพื่อใช้ในการศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

